

# **Kansalaistoiminnan merkitys ja tulevaisuus**

## **Case Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton alumnitoiminta**

Maria Putkivaara

Yhteisöpedagogi (AMK) -tutkinnon opinnäytetyö  
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma  
Turku 2016



## OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Maria Putkivaara

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Kansalaistoiminta ja nuorisotyö, Turku

Ohjaaja: Mona Bischoff

Nimike: Kansalaistoiminnan merkitys ja tulevaisuus. Case Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton alumnitoiminta

---

Päivämäärä 16.11.2016

Sivumäärä 33

Liitteet 2

---

### Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää kansalaistoiminnan merkitystä ja tulevaisuudennäkymiä, jotta kansalaistoiminnan parissa toimivat voisivat paremmin ymmärtää toimintansa tarkoituksen ja yhteiskunnallisen ulottuvuuden ja jotta ne tiedostaisivat ja voisivat paremmin varautua tulevaisuudessa tapahtuviin kansalaistoiminnan muutoksiin. Kansalaistoiminnan merkitystä ja tulevaisuutta selvitetään kartoittamalla Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton alumni kiinnostusta osallistua tulevaan heille tarkoitettuun toimintaan. Kartoitus tehtiin internetissä toteutetun kyselyn avulla.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa selvennetään aluksi kansalaistoimintaan oleellisesti liittyvät käsitteet kolmas sektori, itse kansalaistoiminta ja kansalaisjärjestö. Sen jälkeen käsitellään kansalaistoiminnan merkitystä ja sen tulevaisuudennäkymiä. Teoriaosuuden jälkeen käsitellään Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton alumneille tehtyä kyselyä. Kysely sisälsi kahdeksan monivalintakysymystä, joissa osassa oli lisäksi avoin vastausvaihtoehto, sekä kaksi avointa kysymystä.

Kyselyn tulokset tukevat teoriaosuudessa esitettyjä kansalaistoiminnan merkitystä ja tulevaisuudennäkymiä. Kansalaistoiminta tarjoaa vapaaehtoistoimintaa, kasvattaa sosiaalista pääomaa, luo yhteisöllisyyttä, vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja aktiivista kansalaisuutta, opettaa sekä välittää tietoa. Tulevaisuudessa epämuodollinen kansalaistoiminta kasvaa, järjestörakenteet ja -muodot muuttuvat, paine ammattimaistua ja järjestöjohtaminen korostuvat, verkostoitumisella on iso merkitys ja järjestöjen kannattaa miettiä, miten rahoittaa toimintaansa.

Tulokset antavat myös Pohjola-Nordenin Nuorisoliitolle hyödyllistä tietoa ja osviittaa siitä, miten liitto voisi lähteä kehittämään alumnitoimintaansa. Tuloksista käy ilmi, että alumni halu osallistua kansalaistoimintaan on suuri. He haluavat sekä tehdä vapaaehtoistyötä että osallistua muuhun toimintaan. Verkostoitumiselle on kysyntää, mutta vastuun ottaminen ja liiton taloudellinen tukeminen eivät juuri kiinnosta.

---

Kieli: suomi

Avainsanat: kolmas sektori, kansalaistoiminta, kansalaisyhteiskunta, järjestö, yhdistys, Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto

---

## EXAMENSARBETE

Författare: Maria Putkivaara

Utbildningsprogram och ort: Medborgaraktivitet och ungdomsarbete, Åbo

Handledare: Mona Bischoff

Titel: Medborgaraktivitetens betydelse och framtid. Case Pohjola-Nordens Ungdomsförbunds alumnverksamhet

---

Datum 16.11.2016

Sidantal 33

Bilagor 2

---

### Abstrakt

Syftet och målet med detta examensarbete är att utreda medborgaraktivitetens betydelse och framtidsutsikter så att de som arbetar med medborgaraktivitet skulle kunna förstå sin verksamhets mening och samhällsdimension bättre samt att de skulle vara medvetna om och skulle kunna förbereda sig bättre för medborgaraktivitetens ändringar som sker i framtiden. Medborgaraktivitetens betydelse och framtid utreds genom att kartlägga Pohjola-Nordens Ungdomsförbunds alumnens intresse att delta i blivande verksamhet avsedd för dem. Kartläggningen gjordes med hjälp av en enkät på internet.

I examensarbetets teoridel utreds först begrepp som är relevanta för medborgaraktivitet: tredje sektorn, själv medborgaraktivitet och medborgarorganisation. Därefter behandlas medborgaraktivitetens betydelse och framtidsutsikter. Efter teoridelen behandlas enkäten som gjordes för Pohjola-Nordens Ungdomsförbunds alumner. Enkäten innehöll åtta flersvarsfrågor, av vilka några hade ett öppet svarsalternativ, samt två öppna frågor.

Enkätens resultat stöder medborgaraktivitetens betydelse och framtidsutsikter som presenteras i teoridelen. Medborgaraktivitet erbjuder frivilligverksamhet, ökar socialt kapital, skapar social gemenskap, förstärker det civila samhället och aktivt medborgarskap, lär samt förmedlar information. I framtiden ökar den informella medborgaraktiviteten, organisationsstrukturer och -former ändras, förväntan att bli mer professionell och organisationsledning framhävs, nätverkning har en stor betydelse och det lönar sig för organisationer att fundera på hur de finansierar sin verksamhet.

Resultaten ger också Pohjola-Nordens Ungdomsförbund nyttig information och fingervisning om hur förbundet skulle kunna börja utveckla sin alumnverksamhet. Resultaten påvisar att alumnernas vilja att delta i medborgaraktivitet är stor. De vill både göra frivilligarbete och delta i annan verksamhet. Det finns en efterfråga på nätverkning, men att ta ansvar samt att stöda förbundet ekonomiskt intresserar inte så mycket.

---

Språk: finska

Nyckelord: tredje sektorn, medborgaraktivitet, civila samhället, organisation, förening, Pohjola-Nordens Ungdomsförbund

---

## **BACHELOR'S THESIS**

Author: Maria Putkivaara

Degree Programme and place: Civic Activities and Youth Work, Turku

Supervisor: Mona Bischoff

Title: The meaning and the future of civic activities. Case alumni activities of the Youth League of the Finnish Norden Association

---

Date 16.11.2016

Number of pages 33

Appendices 2

---

### **Summary**

The aim of this bachelor's thesis is to clarify the meaning and the future of civic activities, so that people who work with civic activities could better understand the function and social dimension of their activity, and so that they could be aware of and could better prepare for the changes that happen in the future of civic activities. The meaning and the future of civic activities is clarified by mapping if the alumni of the Youth League of the Finnish Norden Association are interested to participate in the future activities that are intended for them. The mapping was made with the help of a questionnaire on the internet.

The theoretical part of the thesis clarifies first the concepts that are relevant to civic activities: third sector, civic activity itself and civic organization. After that the meaning and the future of civic activities is discussed. After the theoretical part, the questionnaire made for the alumni of the Youth League of the Finnish Norden is discussed. The questionnaire contained eight multiple-choice questions, some of which also had an open-ended option, and two open questions.

The results of the questionnaire support the meaning and the future of civic activities that are presented in the theoretical part. Civic activities offer voluntary activities, increase social capital, create sense of community, strengthen the civil society and active citizenship, teach and spread information. In the future, informal civic activities grow, organizational structures and forms change, the pressure to become more professional and to lead organizations are emphasized, networking has a big significance and organizations should think how to finance their activities.

The results also provide useful information for the Youth League of the Finnish Norden Association about how the association could start developing its alumni activities. The results indicate that the alumni's will to participate in civic activities is great. They want both to do voluntary work and to participate in other activities. There is a call for networking, but there is not a lot of interest to take responsibility or to support the association financially.

---

Language: Finnish

Key words: third sector, civic activities, civil society, organization, association, Youth League of the Finnish Norden Association

---

# Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	1
1.1	Opinnäytetyön tausta .....	1
1.2	Opinnäytetyön toimeksiantaja.....	2
1.3	Opinnäytetyön tavoite.....	3
1.4	Opinnäytetyön rakenne .....	3
2	Kolmas sektori, kansalaistoiminta ja kansalaisjärjestöt.....	4
3	Kansalaistoiminnan merkitys.....	6
3.1	Kansalaistoiminta tarjoaa vapaaehtoistoimintaa.....	6
3.2	Kansalaistoiminta kasvattaa sosiaalista pääomaa ja luo yhteisöllisyyttä .....	7
3.3	Kansalaistoiminta vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja aktiivista kansalaisuutta .....	8
3.4	Kansalaistoiminta opettaa ja välittää tietoa .....	9
4	Kansalaistoiminnan tulevaisuudennäkymät .....	10
4.1	Epämuodollinen kansalaistoiminta kasvaa.....	11
4.2	Järjestörakenteet ja -muodot muuttuvat .....	11
4.3	Paine ammattimaistua ja järjestöjohtaminen korostuvat .....	13
4.4	Verkostoitumisesta voimaa.....	13
4.5	Rahoituksen tilanne.....	14
5	Kysely Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton entisille aktiiveille .....	15
6	Tulosten esittely .....	17
7	Tulosten analysointi.....	24
8	Pohdinta.....	26
9	Yhteenveto .....	28
	Lähdeluettelo.....	31

## Liitteet

Liite 1                      Kyselylomake

Liite 2                      Saatekirje

# 1 Johdanto

Kansalaistoiminta on tärkeiden ja arvokkaina pidettyjen asioiden puolesta tehtävää toimintaa (Harju 2003, s. 21). Kansalaistoiminta, jota Suomessa tehdään suurimmaksi osaksi eri järjestöissä ja yhdistyksissä, on olennainen osa suomalaista yhteiskuntaa. Yhdistyksillä ja yhdistystoiminnalla onkin Suomessa yhteiskunnallisesti ja poliittisesti tärkeämpi rooli kuin missään muualla (Siisiäinen & Kankainen 2009, s. 91).

Kansalaistoiminta on luonnollinen osa kansalaisyhteiskuntaa. Suomi ei olisi demokraattinen hyvinvointiyhteiskunta, yksi maailman vähiten korruptoituneista maista eikä kilpailukykyinen kansakunta ilman kansalaisten aktiivisuutta, sosiaalista luottamuspääomaa, yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoisuutta. Kansalaisyhteiskunta vahvistaa sekä näitä asioita että muutenkin kansan menestymistä. (Harju 2005.)

Kansalaistoiminnalla on monta roolia. Se tuottaa kansalaisosaamista, antaa mahdollisuuden osallistua ja toimia yhteiskunnassa eri tavoin sekä tarjoaa tukea ja välittämisen keinoja. Sillä on merkittävä rooli vaikuttamisen kannalta, se on identiteetin muovaaja ja sillä on asiantuntijuuden ja edunvalvonnan rooli. (Harju 2005.) Järjestöissä on paljon sellaista erityisasiantuntijuutta, jota muilla tahoilla ei ole ja jolle on tulevaisuudessakin paikkansa (Särkelä 2003, s. 105).

Kansalaistoiminta on muuttunut ja muuttuu edelleen ajan myötä ja yhteiskunnan muuttuessa. Kansalaisjärjestöjä tarvitaan yhä enemmän tuomaan esille niiden ääntä, jotka eivät sitä itsenäisesti pysty tekemään (Ilvonen 2005, s. 88). Jos ajan henki nykyään korostaa yksilöllisyyttä, itsekkyyttä ja taloudellisia arvoja, tulee järjestöjen vaalia ihmisyyttä, epäitsekkyyttä, vapaaehtoista osallistumista ja elämänarvoja, jotka ovat taloudellisia arvoja suurempia (Niemelä 2003, s. 128).

Mikä on kansalaistoiminnan merkitys? Entä miltä sen tulevaisuus näyttää? Näihin kysymyksiin pyritään vastaamaan tässä opinnäytetyössä. Kansalaistoiminta ja sen ymmärtäminen ovat myös oleellinen osa yhteisöpedagogi-tutkintoa: koulutusohjelmahan on kansalaistoiminta ja nuorisotyö.

## 1.1 Opinnäytetyön tausta

Olen kiinnostunut kansainvälisestä ja monikulttuurisesta toiminnasta. Opintojeni aikana olen muun muassa tehnyt harjoittelun monikulttuurisessa liitossa ja toiminut

vapaaehtoisena kansainvälisessä järjestössä, jonka kautta pääsin työskentelemään myös ulkomailla. Koska pyrin opinnoissani suuntautumaan kansainväliseen ja monikulttuuriseen toimintaan, halusin opinnäytetyönikin toimeksiantajaksi kyseisten asioiden parissa työskentelevän tahon. Tämän lisäksi kolmas sektori ja siellä tapahtuva toiminta ovat kiinnostaneet minua huomattavasti enemmän kuin esimerkiksi julkinen sektori. Sen vuoksi halusin toimeksiantajaksi mieluummin jonkin järjestön kuin esimerkiksi kunnallisella puolella toimivan tahon.

Opinnäytetyöni toimeksiantajaksi valikoitui Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto (PNN) ja toimeksiannoksi liiton alkavan alumnitoiminnan kartoittaminen. PNN:n 50-vuotisjuhlavuonna 2015 liiton hallitus päätti laittaa alulle alumniverkoston, sillä liiton paikallisosastot ja jäsenjärjestöt tarvitsevat enemmän tietoa ja kokemuksia toiminnan pyörittämisestä ja kehittämisestä PNN:n entisiltä aktiiveilta. Alumniverkosto nähdään resurssina PNN:n toiminnalle. Liitto toivoo, että alumnit toimisivat nykyisille aktiiveille eräänlaisina kummeina ja mentoreina ja auttaisivat ja tukisivat heitä sekä itse liittoa.

## 1.2 Opinnäytetyön toimeksiantaja

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto ry, ruotsiksi Pohjola-Nordens Ungdomsförbund r.f., joka on puoluepoliittisesti sitoutumaton nuorisojärjestö 15–29-vuotiaille. Sekä suomen- että ruotsinkielinen liitto sijaitsee Helsingissä, ja sen toiminta kattaa koko Suomen. (Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto 2010, 2016.)

PNN:n tavoitteena on edistää ja kehittää pohjoismaista yhteistyötä ja kohtaamisia pohjoismaisten nuorten välillä sekä toimia jäsentensä yhteistyöelimenä pohjoismaisissa asioissa. Liitto pyrkii levittämään Suomessa tietoutta pohjoismaisista kansoista ja tekemään Suomea tunnetummaksi muualla Pohjolassa. Se tarjoaa jäsenilleen kulttuuritoimintaa, matkoja, kielikursseja, seminaareja sekä tietoa opiskelusta, työnteosta ja liikkumisesta Pohjoismaissa. Se välittää myös kesätöitä muissa Pohjoismaissa Nordjobb-ohjelmansa kautta. (Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto 2010, 2016.)

PNN tekee aloitteita pohjoismaisissa yhteistyökysymyksissä ja toimii niiden toteuttamiseksi sekä kansallisella että pohjoismaisella tasolla. Liitolla on sisarjärjestöt jokaisessa Pohjoismaassa, joiden kanssa se tekee yhteistyötä samoin kuin Norden-yhdistysten kanssa. Sillä on kahdeksan paikallisosastoa eri puolilla Suomea: Helsingissä,

Joensuussa, Jyväskylässä, Lahdessa, Oulussa, Tampereella, Turussa ja Vaasassa. Sen lisäksi liiton jäsenistöön kuuluu 27 jäsenjärjestöä, joiden kanssa PNN tekee yhteistyötä tuodakseen nuorten äänen kuuluviin yhteiskunnallisissa keskusteluissa. PNN hallinnoi myös Nuorten Pohjoismaiden neuvostoa, joka on laaja poliittinen vaikutuskanava. (Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto 2010, 2016.)

Opinnäytetyössä tehtävän kartoituksen avulla PNN voi miettiä alumniverkoston paikkaa ja roolia Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton, Klubb Nordenin ja Pohjola-Nordenin ohella. Pohjola-Norden on PNN:ää vastaava järjestö yli 29-vuotiaille. Klubb Norden on +30-vuotiaille suunnattu aktiivinen pohjoismainen yhdistys, aktiviteettifoorumi, jonka toimintaan kuuluu mm. tapahtumia, vierailuja ja lukupiiri (Pohjola-Norden n.d.). Alumniverkosto, toisin kuin Klubb Norden, ei olisi muodollinen toimielin eikä täten vaatisi enempää kuin muutamia innokkaita vastuuhenkilöitä ja laajan yhteystietolistan. Näin ollen nämä kaksi eivät sulkisi toisiaan pois vaan pikemminkin täydentäisivät toisiaan.

### **1.3 Opinnäytetyön tavoite**

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää kansalaistoiminnan merkitystä ja tulevaisuudennäkymiä, jotta PNN ja muutkin kansalaistoiminnan parissa toimivat voisivat paremmin ymmärtää toimintansa tarkoituksen ja yhteiskunnallisen ulottuvuuden ja jotta ne tiedostaisivat ja voisivat paremmin varautua tulevaisuudessa tapahtuviin kansalaistoiminnan muutoksiin. Kansalaistoiminnan merkitystä ja tulevaisuutta selvitetään kartoittamalla PNN:n alumnien kiinnostusta osallistua tulevaan heille tarkoitettuun toimintaan. Kartoitus tehdään kyselyn avulla, ja kyselystä saatuja tuloksia tullaan käyttämään PNN:n vuonna 2015 perustetun alumniverkoston muodostamiseen.

### **1.4 Opinnäytetyön rakenne**

Tulen seuraavaksi käsittelemään opinnäytetyön kannalta merkittävää teoriaa. Käsittelem ensimmäiseksi yleisesti kolmatta sektoria, kansalaistoimintaa ja kansalaisjärjestöjä. Tämän jälkeen käsittelem kansalaistoiminnan merkitystä, johon lukeutuvat vapaaehtoistoiminnan tarjoaminen, sosiaalisen pääoman kasvattaminen, yhteisöllisyyden luominen, kansalaisyhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden vahvistaminen, opettaminen sekä tiedon välittäminen. Teoriaosuuden loppuksi käsittelem kansalaistoiminnan tulevaisuudennäkymiä: epämuodollisen kansalaistoiminnan kasvua, järjestörakenteiden ja -



muotojen muuttumista, painetta ammattimaistua, järjestöjohtamisen korostumista, verkostoitumisen tärkeyttä sekä rahoituksen tilannetta tulevaisuuden kansalaistoiminnassa.

Teorian jälkeen käsittelen Pohjola-Nordenin Nuorisoliitolle tehtyä kyselyä. Kerron kyselyn taustasta sekä esittelen ja analysoin sen tulokset. Lopuksi vuorossa on pohdinta sekä opinnäytetyön yhteenveto.

## **2 Kolmas sektori, kansalaistoiminta ja kansalaisjärjestöt**

Koska tämä opinnäytetyö käsittelee kansalaistoiminnan merkitystä ja tulevaisuudennäkymiä, on itse kansalaistoiminta-käsitteen lisäksi syytä määrittää kansalaistoimintaan olennaisesti liittyvät käsitteet kolmas sektori ja kansalaisjärjestö. Näiltä käsitteiltä ei voi välttyä aiheeseen liittyvää kirjallisuutta lukiessa. Kansalaistoiminta luetaan yleensä kuuluvaksi kolmanteen sektoriin, ja kansalaistoimintaa tehdään suurimmaksi osaksi kansalaisjärjestöissä. Aloitan määrittelyn ylimmästä käsitteestä eli kolmannesta sektorista, jonka alle kansalaistoiminta ja -järjestöt lukeutuvat.

Yhteiskunta jaetaan useimmiten kolmeen osa-alueeseen. Näitä ovat yksityinen, julkinen ja kolmas sektori. Näiden rinnalla on alettu puhua myös neljännessä sektorista. Yksityisellä eli ensimmäisellä sektorilla viitataan yrityksiin ja julkisella eli toisella sektorilla valtioon ja kuntiin. Näihin sektoreihin viitataan harvemmin järjestysluvuilla, sillä alun perin yhteiskunta jakautui vain kahteen lohkoon, yksityiseen ja julkiseen. Kahden sektorin erottamiseksi ei tarvittu järjestyslukuja. (Helander 1998, s. 22–24.) Kolmannella sektorilla tarkoitetaan voittoa tavoittelemattomia ja vapaaehtoisuuteen perustuvia yhdistyksiä, säätiöitä ja osuuskuntia (Harju 2003, s. 15; Raninen, Raninen, Toni & Tornaesus 2007, s. 37). Neljänneksi sektoriksi on puolestaan kutsuttu organisoitumatonta toimintaa, jossa toimijoita ovat kotitaloudet ja lähiyhteisöt (Harju 2003, s. 19; Raninen ym. 2007, s. 49).

Toisin kuin yritystoiminnan, kolmannen sektorin toiminta on siis voittoihin perustamatonta toimintaa. Kolmannen sektorin taloudellinen toiminta käynnistetään sen sosiaalisen arvon vuoksi. Toimintalogiikka on yritysmäistä, mutta toiminta ei usein kata kokonaiskustannuksia, vaan osa varoista tulee vapaaehtoispanoksina tai muulla tavoin. Toimintoja ylläpidetään niiden yleisen yhteiskunnallisen tai yhteisöllisyyden merkityksen vuoksi. (Rönneberg 1999, s. 79–80.)

Kansalaistoiminta sijoitetaan yleensä kolmannelle sektorille (Harju 2003, s. 15). Kansalaistoiminta on henkilön julkinen, aktiivinen toiminta yhteiskunnassa, yhteisön

jäsenenä, josta hyötyy muu kuin henkilö itse tai hänen lähipiirinsä ja jota tehdään yhdessä yhteiseksi hyväksi. Kansalaistoiminnasta puhuttaessa julkinen tarkoittaa yksityisen vastakohtaa. (Harju 2003, s. 10–11.)

Kansalaistoiminnassa ihminen käyttää omaa, konkreettista työpanostaan. Esimerkiksi pelkän yhdistyksen jäsenmaksun maksava jäsen ei tee kansalaistoimintaa, vaan osoittaa sillä pääosin henkistä sekä maksun osalta taloudellista tukea. Työpanoksen pitää suuntautua itsestä pois päin, ja toiminta edellyttää aina usean henkilön panosta. (Harju 2003, s. 10–11.)

Kaikki kansalaisten yhdessä tekemä toiminta voi olla kansalaistoimintaa. Taustalla ei tarvitse olla rekisteröity yhdistys tai säätiö, vaan se voi tapahtua esimerkiksi myös vapaissa ryhmissä, rekisteröimättömissä yhdistyksissä tai yleishyödyllisissä säätiöissä. Esimerkiksi talkootyö ei kuitenkaan ole kansalaistoimintaa. Vapaaehtoistyö, joka ei suuntaudu yhteiseksi hyväksi ei ole kansalaistoimintaa. (Harju 2003, s. 10–11.)

Suuri osa suomalaisesta kansalaistoiminnasta tehdään kansalaisjärjestöissä. Termejä järjestö ja yhdistys käytetään yleensä rinnakkain. (Harju 2003, s. 12–13.) Kansalaisjärjestöt ovat ihmisten yhteenliittymiä, jotka toteuttavat yhteisiä tavoitteita, arvoja tai intressejä (Raninen ym. 2007, s. 193). Niiden keskeinen tehtävä on siis koota ihmisiä yhteen ajamaan yhteisesti tärkeiksi koettuja asioita (Iivonen 2005, s. 81). Tehtävät, roolit ja tavoitteet voivat olla niin päätöksentekoon ja kansalaismielipiteeseen vaikuttamista kuin vaikka ruoan jakamista (Raninen ym. 2007, s. 34).

Kansalaisjärjestöt ovat yleishyödyllisiä, tietyn tarkoituksen hyväksi toimivia ja toimintanormit omaavia rekisteröityjä tai rekisteröimättömiä yhdistyksiä, jotka toimivat paikallisesti, alueellisesti ja/tai valtakunnallisesti. Yhdistyksen rekisteröityminen antaa toiminnalle virallisemmän luonteen, ja rekisteröity yhdistys on juridinen henkilö. (Harju 2003, s. 12–13.) Suomessa on tällä hetkellä noin 135 000 rekisteröityä yhdistystä, vaikkakaan kaikki niistä eivät ole toiminnassa. Niiden lisäksi on lukemattomia rekisteröimättömiä yhdistyksiä, joiden tarkkaa lukumäärää ei kuitenkaan tiedetä. (Harju 2003, s. 31; Patentti- ja rekisterihallitus 2016).

Joitakin yhdistysten kaltaisia yhteenliittymiä toimi Suomessa jo 1600-luvulla esimerkiksi opiskelijoiden piireissä, mutta modernien yhdistysten edeltäjät syntyivät kuitenkin 1700-luvulla. Laajemmin yhdistyksiä ja seuroja alettiin perustaa 1800-luvun puolivälin jälkeen. Mallia otettiin eurooppalaisista vapaamuurareista, salaseuroista ja tieteellisistä

akatemiaoista. Sotien aikana kansalaistoiminta lamaanui, mutta niiden jälkeen se kiihtyi nopeaa vauhtia. (Siisiäinen 1996, s. 35–38.)

### **3 Kansalaistoiminnan merkitys**

Kansalaistoiminnan merkityksen mittaaminen ei ole aivan helppoa, sillä toimintaa ei yleensä voi mitata rahassa eikä se useinkaan vaikuta taloudellisesti kannattavalta (Lehtonen & Rantonen 1995). Kansalaistoiminnalla on kuitenkin monenlaisia funktioita. Se tarjoaa vapaaehtoistoimintaa, kasvattaa sosiaalista pääomaa, luo yhteisöllisyyttä, vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja aktiivista kansalaisuutta, opettaa sekä välittää tietoa. (Harju 2003, s. 43–138.) Seuraavaksi käsittelen edellä mainittuja seikkoja tarkemmin.

#### **3.1 Kansalaistoiminta tarjoaa vapaaehtoistoimintaa**

Suomalaisista noin 700 000 tekee säännöllistä ja satoja tuhansia lisää epäsäännöllistä vapaaehtoistyötä, yhteensä 130 miljoonaa tuntia vuodessa. Näin ollen Suomi on yksi niistä maista, jotka tekevät vapaaehtoistyötä eniten. (Harju 2010, s. 154). Tilastokeskuksen tekemän tutkimuksen mukaan vuonna 2009 vajaa kolmannes, 29 %, yli kymmenenvuotiaista suomalaisista oli tehnyt vapaaehtoistyötä tutkimusta edeltäneen neljän viikon aikana, ja viimeisen 12 kuukauden aikana lähes 40 %. Vapaaehtoistyöhön osallistuminen oli viimeisen kymmenen vuoden aikana pysynyt entisenlaisena. (Hanifi 2011.)

Vapaaehtoistoiminta on suomalaisen kansalaistoiminnan ydintä. Ilman sitä useimpien yhdistysten toiminta ei pyörisi. (Harju 2003, s. 123.) Järjestöissä voi tehdä monenlaista vapaaehtoistoimintaa kuten vaikuttaa eri asioihin, toimia johtokunnassa tai tukihenkilönä, kerätä varoja tai edistää yhdessäoloa. Vapaaehtoistoiminnassa voi rakentaa identiteettiään ja tuntea itsensä osaksi yhteisöä. (Ruohonen 2003, s. 45.) Vapaaehtoistoimintaan motivoi mm. halu auttaa muita, oppia uutta ja käyttää vapaa-aika hyödylliseen tekemiseen, uusiin ihmisiin tutustuminen sekä tunne kansalaisvelvollisuudesta (Harju 2003, s. 120–121).

Harju (2003, s. 122) viittaa Moilaseen, jonka mukaan vapaaehtoistyöntekijän on myös saatava toiminnasta jotain itselleen. Hyvän mielen ja auttamisesta saatavan tyydytyksen lisäksi kaivataan arvostusta, seuraa, ajankulua, yhteenkuuluvuutta ryhmään, kannustusta, kiitosta, koulutusmahdollisuuksia ja palkitsemista. Järjestön jäsenyys ja osallistuminen

voivatkin siis tarkoittaa hyödyllisiä vaihtosuhteita, jossa vapaaehtoinen saa työpanoksensa vastapainoksi jotain itselleen (Raninen ym. 2007, s. 69).

Vapaaehtoistoiminnassa olennaista on moninaisuus. Järjestöjen haaste on tarjota useita erilaisia vaihtoehtoja vapaaehtoistoimijoille. Toiset haluavat toimia pitkään juuri tietyssä järjestössä toisten vaihtaessa tehtäviä esimerkiksi elämäntilanteen mukaan. (Ruohonen 2003, s. 54.)

Vapaaehtoisia täytyy nykyisin houkutella ja motivoida varsinkin sitovaan ja pitkäkestoiseen toimintaan mukaan aiempaa enemmän (Harju 2010, s. 158). Myöskään yhdistysten hallinnollisia luottamustehtäviä tai ohjaus- ja vetäjätehtäviä ei haluta itselle hoidettaviksi (Harju 2010, s. 160). Nykyihmiset kokevat, että heillä on yhä vähemmän aikaa käytössään. Aikaa arvostetaan paljon, ja ihmiset miettivät entistä tarkemmin mihin sen käyttävät. Ajan käyttö heijastaa arvoja: aikaa riittää kiinnostavaan, hyödylliseen, tarpeelliseen tai palkitsevaan toimintaan. Voidaan miettiä, onko vapaaehtoistyö tällaista, ovatko ihmiset valmiita käyttämään osan ajastaan siihen. Kansalaistoiminta joutuu kamppailemaan tällaisen arvottamisen kanssa saadakseen oman osuutensa ihmisten huomiosta, ajasta ja ilmaisesta työpanoksesta. (Harju 2010, s. 155–157.)

Vapaaehtoistoiminta voi olla mutkikasta ja vaatia paljon työtä, mutta on sen arvoista. Toiminnan avuksi saatetaan myös tarvita ammatillista tukea esimerkiksi vapaaehtoisten rekrytoimiseksi ja kouluttamiseksi. (Ruohonen 2003, s. 52). Kuten vapaaehtoistoiminta ei korvaa ammatillista työtä, ei ammatillisuuskaan kuitenkaan voi korvata vapaaehtoistoimintaa (Ruohonen 2003, s. 46).

### **3.2 Kansalaistoiminta kasvattaa sosiaalista pääomaa ja luo yhteisöllisyyttä**

Sosiaalinen pääoma tarkoittaa niitä sosiaalisia rakenteita, ihmisten ja ryhmien muodostamia sosiaalisia verkostoja, jotka edistävät vuorovaikutusta ja lisäävät luottamusta. Käsitteen nosti alun perin esille sosiologi Pierre Bourdieu, mutta myös Robert Putnam ja James Coleman ovat käsitelleet aihetta kaikkien kolmen painottaen ilmiön ulottuvuuksia eri tavoin. (Raninen ym. 2007, s. 37; Ruuskanen 2002, s. 5–9.)

Suomessa kansalaistoiminta auttaa rakentamaan luottamusta sekä luomaan vuorovaikutusta ja sosiaalisia verkostoja. Se siis lisää sosiaalista pääomaa, ja monipuolisen kansalaistoiminnan onkin katsottu lisänneen sosiaalista pääomaa ehkä eniten. (Harju 2003,

s. 67–68.) Korkea sosiaalinen pääoma taas näkyy paremmin voivina ihmisinä ja paremmin menestyvänä yhteiskuntana (Harju 2003, s. 61).

Sosiaalisten verkostojen ja vuorovaikutuksen myötä kansalaistoiminta rakentaa keskeisesti myös yhteisöllisyyttä. Sen kautta on järjestetty yhteistä toimintaa ja toteutettu niin toiminnallista kuin symbolista yhteisöllisyyttä. Yhteisöllisyys ja sosiaalisuus on tavallaan sisäänrakennettu kansalaistoimintaan: tarvitaan yhdistyksen perustamiseenkin vähintään kolme ihmistä, joilla on yhteinen intressi. (Harju 2003, s. 87–89.)

Yhteisöllisyys on muuttanut muotoaan yhteiskunnan muuttuessa, ja sen tulee nykyään sallia riittävä yksilöllisyys (Niemelä 2003, s. 117; Raninen ym. 2007, s. 108). Ihminen kaipaa yhteisöllisyydestä turvaa ja varmuutta ja haluaa kuulua valintansa mukaan erilaisiin yhteisöihin eriasteisin sitein, mutta haluaa kuitenkin olla yksilö, joka toteuttaa itseään eri tavoin (Harju 2010, s. 77). Yksilöllisyys ei välttämättä tarkoita itsekkyyttä vaan erilaista, projektimaista toimintaa, johon osallistumisen kynnys on matala ja helppo, joka on omaehtoista eikä liian valmiiksi ideoitua ja jossa voi ottaa vastuuta (Seppo 2013, s. 13).

On olemassa myös internetissä esiintyvää, mielikuviin ja symboliseen samanhenkisyyteen perustuvaa niin sanottua symbolista yhteisöllisyyttä (Raninen ym. 2007, s. 108). Parhaimmillaan se täydentää, laajentaa ja syventää vuorovaikutusta, mutta tuskin kuitenkaan korvaa kasvokkain tapahtuvaa yhteisöllisyyttä (Niemelä 2003, s. 118).

Mukanaolo, kanssakäyminen muiden ihmisten kanssa, sosiaaliset kontaktit, mielen virkeyttä ja toimintakykyä ylläpitävät aktiviteetit auttavat myös syrjäytymistä vastaan. Kansalaistoiminnan ennaltaehkäisevä toiminta onkin sen suuri vahvuus. Ennaltaehkäisevä toiminta on sekä taloudellisesti edullisempaa että inhimillisesti parempaa kuin asioiden korjaaminen jälkeenpäin. (Harju 2003, s. 136–137.)

### **3.3 Kansalaistoiminta vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja aktiivista kansalaisuutta**

Kansalaisyhteiskunta on ollut olemassa aina siellä, missä on ollut ihmisten yhteisöjä (Möttönen & Niemelä 2005, s. 13). Kansalaisyhteiskunta muodostuu yhteiskunnassa tapahtuvasta vaikuttamisesta, vallankäytöstä ja valtiosta vapaasta yhteistoiminnasta, jota ohjaavat siihen osallistuvat ihmiset, johon osallistuminen on vapaaehtoista ja joka ei pyri tuottamaan voittoa (Niemelä 2003, s. 122–123; Raninen ym. 2007, s. 37.) Kansalaisyhteiskunnan kautta kansalaiset saavat äänensä ja mielipiteensä kuuluviin

(Särkelä 2003, s. 94). Yksilöt haluavat edistää omien etujensa lisäksi myös yhteisiä päämääriä (Iivonen 2005, s. 81). Suomessa kansalaisyhteiskuntaan kuuluvat vapaamuotoinen kansalais-, ammattiyhdistys-, puolue- ja uskonnollisten yhdyskuntien toiminta, uusosuuskunnat, säätiöt, vapaa sivistystyö ja sosiaalinen media (Harju 2010, s. 13).

Kansalaisyhteiskunta on ollut vaikuttava voima suomalaisessa yhteiskunnassa jo pitkään. Vaikuttavuus on perustunut siihen, että kansalaisliikkeillä on ollut vahva missio ja aatteellisuus sekä sitoutuneet ihmiset tekemässä työtä tavoitteidensa puolesta. Kansalaisyhteiskunnan merkittävyys ja voima ovat syntyneet ihmisten sitoutuneisuudesta, massan voimasta ja vahvasta näystä. (Harju 2010, s. 215.)

Aktiivista kansalaisuutta määriteltäessä lähtökohtana on tavallisesti ollut se, että aktiiviset kansalaiset edistävät jotain yhteistä hyvää tai toimivat jonkin yhteisen asian hyväksi (Laitinen & Nurmi 2003, s. 123). Keskeinen toiminnan alue on kansalaisyhteiskunta, erityisesti järjestöt, yhdistykset ja muu organisoitu yhteistoiminta, ja aktiivinen kansalaisuus voi olla niin organisoitua järjestötoimintaa kuin vapaamuotoista kampanjointia (Niemelä 2012, s. 64–65).

Kansalaiset sekä haluavat ylläpitää ja kehittää yhteiskuntaa, jossa he kokevat voivansa vaikuttaa että tuntevat vastuuta siitä, sillä päätöksiä on syntynyt heidän kuulemisensa ja vaikuttamisensa pohjalta (Pehkonen 2013, s. 56). Suomessa kansalaistoiminta on jo pitkään auttanut aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamisessa, ja kansalaiset tietävät entistä paremmin oikeutensa ja osaavat vaikuttaa (Harju 2003, s. 101–102). Voidaan kuitenkin myös miettiä, kasvattavatko kansalaistoiminta ja järjestöt aktiiviseen kansalaisuuteen vai ovatko järjestötoimijat jo valmiiksi aktiivisia kansalaisia (Fields 2005, s. 22).

### **3.4 Kansalaistoiminta opettaa ja välittää tietoa**

Kansalaistoiminta tarjoaa mahdollisuuden oppia ja kasvaa. Kansalaistoiminta oppimisympäristönä sijoittuu nonformaalin eli epävirallisen, koulujärjestelmän ulkopuolisen ja informaalin eli arjessa tapahtuvan oppimisen piiriin. Oppiminen ei ole passiivista tiedon vastaanottamista, vaan oppija aktiivisesti konstruoi eli rakentaa tiedon aiemmin oppimansa päälle. (Harju 2003, s. 55.)

Järjestöt toteuttavat elinikäisen oppimisen tavoitteita, joissa oppiminen liittyy enemmän toimintaan ja käytäntöön kuin teoreettiseen oppimiseen (Raninen ym. 2007, s. 98).

Kansalaisoppiminen mahdollistaa sellaisten tietojen, taitojen ja kompetenssien kehittämisen, joita ei opi formaalin koulutuksen kautta, ja lisää valmiuksia osallistua työelämään, kulttuuriin, yhteiskunnalliseen päätöksentekoon sekä sosiaaliseen elämään. Kansalaistoiminnan avulla voi oppia esimerkiksi elämänhallintaa, kehittämään itseään ja ihmissuhdetaitojaan, rakentamaan identiteettiään, suunnittelemaan ja toteuttamaan yhteistä toimintaa, arvioimaan omaa toimintaansa ja toimimaan ryhmässä, verkostoitumaan ja markkinoimaan omaa osaamistaan sekä jäsentämään tietoa. (Harju 2003, s. 56–57.)

Suuri osa järjestöissä oppimisesta on hiljaista tietoa eli osataan ja tiedetään enemmän kuin osataan eritellä ja kertoa (Raninen ym. 2007, s. 96). Se on kokemuksesta ja ymmärryksestä koostuvaa tietoa, jonka arvoa on vaikea määrittää (Vertio 2003, s. 61). Järjestöoppiminen on myös varsin poliittinen kysymys, vaikkei moni järjestö sitä siksi mielläkään (Fields 2005, s. 18).

Yhdistykset myös etsivät, soveltavat ja käyttävät tietoa sekä tuottavat, jakavat ja levittävät sitä. Tiedon hankinta ja välitys ovatkin keskeinen osa yhdistysten toimintaa. Ei siis ole samantekevää, kenen tuottaman tiedon varassa ne toimivat. Jyväskyläläisille yhdistyksille tehdyn kyselyn mukaan tiedonsaannin ja -annin kannalta yhdistysten tärkein kohderyhmä on sen omat jäsenet. Monet yhdistykset kuitenkin hyödyntävät tietojaan, kokemuksiaan ja ideoitaan myös laajemmin, yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa. Yhdistysten on jaettava tietoa myös oman etunsa vuoksi, tullakseen tunnistetuiksi ja tunnustetuiksi toimijoiksi yhteiskunnassa. (Luomala 2002.)

## **4 Kansalaistoiminnan tulevaisuudennäkymät**

Kansalaistoiminta on muuttunut ja muuttuu yhteiskunnan muuttuessa. Sen muodot ovatkin aina riippuvaisia yhteiskunnan tilasta ja asioista, joissa kansalaisten puuttumista tarvitaan (Raninen ym. 2007, s. 15). Tulevaisuudessa epämuodollinen kansalaistoiminta kasvaa, järjestörakenteet ja -muodot muuttuvat, paine ammattimaistua ja järjestöjohtaminen korostuvat, verkostoitumisella on suuri merkitys ja järjestöjen on syytä miettiä miten rahoittaa toimintansa. (Harju 2010, s. 165–213.) Käsittelen seuraavaksi näitä asioita tarkemmin.

## 4.1 Epämuodollinen kansalaistoiminta kasvaa

Tulevaisuudessa kaikkein suurin kasvu tapahtunee epämuodollisessa kansalaistoiminnassa. Yhdistyksiä ei perusteta enää yhtä usein kuin aiemmin. Toiminta kyllä kiinnostaa, mutta yhdistystoiminnan hallinnolliset tehtävät ei. Yhdistysten tilalle tulee toimintaryhmiä, yhteenliittymiä, kerhoja, internet-pohjaisia yhteisöjä, kampanjoita jne. (Harju 2010, s. 166–168.) Järjestötoiminnan asiantuntijat eivät kuitenkaan näe epämuodollisen kansalaistoiminnan suoraan syrjäyttävän rekisteröityjä yhdistyksiä (Muukkonen & Salmenjoki 2014, s. 12).

Epämuodollisessa kansalaistoiminnassa tulee erottaa kaksi eri ryhmää. Toinen on ihmisten omaehtoinen vapaa toiminta. Ihmiset kokoontuvat yhteen heitä kiinnostavan asian merkeissä ja toimivat ilman yhdistysrakennettakin. Erityisesti nuoret haluavat keskittyä toimintaan, ja jos halukkaita yhdistysvetäjiä ei löydy, jätetään yhdistys perustamatta. (Harju 2010, s. 168–169.) Toinen ryhmä on uudentyyppinen kansalaisaktivismi, sellaiset liikkeet ja toiminta, joilla on yhteiskunnallinen ulottuvuus, mutta jotka eivät tavoittele valtaa tai yhteiskunnan muuttamista. Sen sijaan toiminnan kohteena on elämänlaatuun ja yhteiseen hyvään liittyvät asiat ilman suurta yhteiskunnallista tai inhimillistä sanomaa. (Stranius 2009, s. 163.)

Epämuodollinen kansalaistoiminta heijastaa vallitsevaa aikaa ja yhteiskunnallista tilaa: elämän ollessa hektistä ja epävarmaa, työsuhteiden epävakaita ja tulevaisuuden epävarmaa on kansalaistoiminta kiinnittymätöntä, projektimaista ja verkostomaista (Harju 2010, s. 170). Sellaista on tämän hetken epämuodollinen kansalaistoiminta. Enää ei tarvitse sitoutua järjestöihin voidakseen vaikuttaa, sillä siihen voi riittää yksittäiset kampanjat ja epämuodolliset verkostot. Vaikuttaminen on tällöin kuitenkin entistä läpinäkyvämpää ja hajautuneempaa. (Stranius 2009, s. 162.)

## 4.2 Järjestörakenteet ja -muodot muuttuvat

Kansalaistoimintaa on leimannut hallinnon hierarkkisuus ja tiettyihin rakenteisiin sitoutuminen (Stranius & Laaksonen 2011, s. 16). Suomalaisessa yhdistyskentän rakenteessa on tavallisesti kahdesta neljään kerrosta, kun paikallisyhdistykset kuuluvat piireihin, piirit liittoihin ja liitot keskusjärjestöihin (Harju 2003, s. 31). Tulevaisuudessa kansalaistoimintaa ei kuitenkaan kehitetä enää yhtä paljon rakenteiden ehdolla kuin viimeisten vuosikymmenten aikana. Uusi aika vaatii uudenlaisen järjestötoiminnan ja -



rakenteen. Järjestöiden tulee antaa olla luovia ja itseohjautuvia sen sijaan, että toimintaa ohjattaisiin ylhäältä ja suunnitelmataloudellisesti. Rakenteiden sijaan aletaan tukea ja suunnitella jäsenten toiveiden ja tarpeiden mukaista toimintaa keskittyen todella kentän tarpeisiin ja käännetään ohjaussuunta alhaalta ylöspäin. (Harju 2010, s. 173–174.)

Järjestöjen jäsenet vanhenevat, ja järjestöihin osallistuminen heikkenee uusien sukupolvien myötä. Nykyään osallistutaan mieluummin osa-aikaisiin projekteihin ja hankkeisiin sen sijaan, että sitouduttaisiin samaan järjestöön moneksi vuodeksi. (Raninen ym. 2007, s. 46.) Voidaan puhua myös pätävapaaehtoisuudesta eli yksilö toimii organisaatiossa niin lyhyen ajan, ettei kiinnity yhteisöön eikä yhteisö sitouta, mutta toiminnassa on silti epäsäännöllisesti aktivoituvaa jatkuvuutta (Raninen ym. 2007, s. 70).

Aktiiviset toimijat vaihtavat jäsenyyttä kulloinkin kiinnostavan toiminnan mukaan, mutta jäsenyyksien määrä yksittäisen ihmisen kohdalla pysyy kuitenkin samana. Yhdistykset eivät enää rekisteröidy, koska se ei itsessään ole niin arvokasta. (Muukkonen & Salmenjoki 2014, s. 11–12.) Sen sijaan ihmiset liittyvät suoraan liittojen jäseniksi tai muodostavat paikallisia rekisteröimättömiä toimintaryhmiä. Suorajäsenyys on helppoa, kun tarvitsee vain maksaa jäsen- ja kannatusmaksu ja odottaa järjestön toimivan haluamallaan tavalla. Paikallisyhdistystoiminnan pyörittäminen puolestaan jää elämäntilanteen tai motivaation puutteen vuoksi, vaikka kokisikin järjestön toiminnan tärkeäksi. Myös ei-jäsenyys lisääntyy eli ihmiset maksavat toimintamaksut, mutteivat halua jäsenyyttä. (Harju 2010, s. 179–181.)

Kansalaistoiminnan kenttä eriytyy yhä enemmän vanhanaikaisten järjestöjen pitäytyessä samoissa vanhoissa toimintakaavoissaan, kun taas modernit järjestöt uudistavat toimintatapojaan ja organisaatioitaan. (Harju 2010, s. 166–167.) Eriytymisen lisäksi viime vuosikymmenten aikana on siirrytty yhä enemmän spesifeihin vapaaehtoisorganisaatioihin perustuen pienten ryhmienkin harrastusmuodoille omia yhdistyksiä (Siisiäinen & Kankainen 2009, s. 100).

Myös järjestöorganisaatiot muuttuvat. Paikallisyhdistykset yhdistyvät pieniväkilukuisilla alueilla ja toiminta keskitetään muutamaan yhdistykseen. Piirijärjestöt häviävät niiden tullessa tarpeettomiksi sekä taloudellisista syistä. (Harju 2010, s. 181–182.)

### **4.3 Paine ammattimaistua ja järjestöjohtaminen korostuvat**

Järjestötoiminnalla on paine ammattimaistua. Ihmiset vaativat entistä laadukkaampaa toimintaa. Vastuutehtävien hoitamiseen halutaan palkattua henkilöstöä, jottei niitä tarvitse tehdä itse. Ammattimaisten palvelujen tuottaminen vaatii ammattimaista otetta ja toteutustapaa. (Harju 2010, s. 184.)

Johtamisen merkitys korostuu asioiden muuttuessa monimutkaisemmiksi, toimintaympäristön haastavammaksi ja ihmisten motivoimisen haasteellisemmaksi. Järjestön johdon vastuulla on kiinnostavan sisällön rakentaminen sekä järjestön hyötynäkökohtien löytäminen ja esille nostaminen. Olemassa oleva potentiaali, jo mukana olevat ja mukaan saatavissa olevat ihmiset, tulee hyödyntää kutsumalla heidät mukaan kehittämään kansalaistoimintaa. Menestyvän järjestön julkikuvan tulee olla tunnettu, jos halutaan esimerkiksi näkyvyyttä ja ulkopuolista yksittäistä rahoitusta, ja sen rakentaminen tuo omat haasteensa järjestön johtajille. Johdon vastuulla on myös järjestön kyky reagoida akuutteihin kysymyksiin sekä varainhankinnan organisointi (Harju 2010, s. 189–196).

Tulevaisuudessa esille nousee kysymys järjestöjohtamisen eriyttämisestä kahdelle henkilölle kuten puolueissa ja isoissa järjestöissä onkin jo tehty. Toinen johtajista keskittyisi edunvalvontaan, julkikuvaan, markkinointiin, maineen hallintaan, suhteiden ylläpitämiseen muihin kansalaisyhteiskuntatoimijoihin sekä resurssien hankkimiseen ja turvaamiseen. Toisen johtajan tehtäviä olisivat kontaktinpito kenttäväen kanssa, kentällä tapahtuvien liikeyhdysten havaitseminen, toiminnan ideoinnin ja suunnittelun johtaminen, jäsenistön tyytyväisenä ja toiminnan elävänä pitäminen sekä toiminnan ja henkilöstön mitoittaminen käytettävissä olevien resurssien mukaisesti. (Harju 2010, s. 197.)

### **4.4 Verkostoitumisesta voimaa**

Verkostoitumisesta puhutaan paljon myös kansalaistoiminnan piirissä. Verkostoja voivat muodostaa järjestöjen toimijat keskenään tai julkisen tai yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Verkostoitumisessa tarvitaan vastavuoroisuutta, kumppanuutta, luottamusta, motiivia, halua tehdä yhteistyötä sekä tiedon ja kokemusten jakamista. Verkostoon kuuluvien pitää hyväksyä, että kaikki verkostossa toimivat hyötyvät ja voittavat. (Harju 2010, s. 186–187.)

Verkostoituneita henkilöitä tarvitaan yhteisön näkemysten eteenpäin viemiseksi (Hiedanpää, Salmi & Ylikoski 2008, s. 151). Verkostoituminen mahdollistaa osaamisen

jakamisen ja yhdessä oppimisen verkoston eri osapuolien kesken. Saman voi tehdä myös yhden järjestön sisällä, kun pieniin yksiköihin hajautuneesta toiminnasta voidaan koota verkosto. Järjestöjen yksilöillä ja tiimeillä tulee myös olla oikeus omiin verkostoihin, mikä edellyttää järjestöjen keskitetyn toimintakulttuurin muuttamista. Järjestöissä tulee voida luottaa siihen yhteistyöhön, jota verkostotoimijat tekevät verkostokumppaneiden kanssa. (Harju 2010, s. 188–189.)

Verkostoitumisen yhdeksi muodoksi voidaan laskea myös alumnitoiminta ja mentorointi. Alumnilla viitataan yleensä korkeakoulusta valmistuneeseen henkilöön, joka pitää säännöllisesti yhteyttä korkeakouluunsa ja muihin sieltä valmistuneisiin. Tutkinnon suorittamisen jälkeen henkilö voi liittyä korkeakoulunsa alumnyhdistykseen, joista ensimmäiset perustettiin Suomessa 1990-luvun alussa. Alumnyhdistysten tavoitteena voi olla esimerkiksi yhteydenpito korkeakoulujen ja muun yhteiskunnan välillä. (Moilanen 2002.) Alumnit voivat myös mm. luoda opiskelijoille parempia mahdollisuuksia sijoittua työelämään ja saada harjoittelupaikkoja alumniverkoston suorien suhteiden avulla, motivoida kertomalla mihin opiskelu voi konkreettisesti johtaa, tehdä korkeakoulua tunnetuksi ja kertoa sen tarjoamista mahdollisuuksista sekä osallistua koulutuksen kehittämiseen (Härkönen 2003, s. 49–50).

Mentorointi on vuorovaikutuksellinen suhde, jonka tarkoitus on välittää kokeneemman eli mentorin monipuolista osaamista, kokemuksia ja näkemyksiä kokemattomammalle eli aktorille. Mentorointi sopiikin hyvin hiljaisen tiedon siirtämiseen (Juusela 2010, s. 7–8). Mentoroinnin tavoitteet voivat olla henkilökohtaisia, yksilön tai ryhmän kehittymiseen ja toimintatapoihin tai organisaation toimintaan liittyviä. Tavoitteita voivat olla esimerkiksi verkostojen luominen, mahdollisuuksien ja vaihtoehtojen kartoittaminen, ajankäyttöön, jaksamiseen ja vuorovaikutustaitoihin liittyvät asiat, hallitustyöskentelyn tai yhteisön toiminnan kehittäminen sekä markkinoinnin ja varainkeruun tehostaminen. (Angervuo, Myllymaa, Oksanen, Raitanen & Nieminen 2012, s. 3–4.) Mentori voi toimia myös esimerkiksi työharjoittelujakson tai projektin ohjaaja tai esimiehenä pienelle paikallisryhmälle (Harju 2003, s. 59–60).

## **4.5 Rahoituksen tilanne**

Suomalaista kansalais- ja järjestötoimintaa on rahoittanut merkittävästi rahapeliyhtiöt Oy Veikkaus Ab ja Raha-automaattiyhdistys ry (RAY) niiden yksinoikeusasemalla saatujen suurten voittojen avulla (Harju 2010, s. 206). Heti vuoden 2017 alussa Veikkaus, RAY ja

Fintoto yhdistyvät yhdeksi rahapeliyhtiöksi. Yhtiö, jonka nimeksi tulee Veikkaus, tuottaa yli miljardi euroa vuodessa yhteiseen hyvään Suomessa asuville. (Veikkaus 2016.) Tavoitteena on vahvistaa suomalaisten rahapelien yksinoikeusjärjestelmää luomalla yksi valtion kokonaan omistama rahapeliyhtiö (MTV 2015). Yksinoikeusasema on järjestöille hyvin tärkeää, sillä ilman sitä niiden valtiontuki romahtaisi (Harju 2010, s. 211).

Yhdistyksillä on kuitenkin yhtä niukemmin varoja, ja rahoituksen saaminen on vaikeaa. Vuonna 2014 järjestötoiminnan asiantuntijat arvioivat, että RAY:n rahoitus tulee tulevaisuudessa vähenemään. Sama tapahtunee kuntien ja kaupunkien rahoitukselle. Yhdistysten omavarainhankinta eli mm. jäsenmaksu-, palveluiden myynti-, myyjäis- ja pääomatulot tulevat puolestaan lisääntymään. Nykyiset, lähinnä nimelliset jäsenmaksut eivät tuota yhdistyksille riittävää tuloa, ellei kyseessä ole suuri yhdistys, jossa on paljon jäseniä ja tiheä jäsenmaksutuotto. Joillekin yhdistyksille EU-rahoitus on merkityksellinen, mutta samalle toiminnalle ei välttämättä saa vuodesta toiseen tukea avustuskohdeiden painotusten muuttuessa kausittain. (Muukkonen & Salmenjoki 2014, s. 8–9.)

Yksi ratkaisu kansalaistoiminnan rahoittamiseen voisi olla tiiviimpi yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, esimerkiksi jos yhdistykset hoitaisivat rahoituksen ja hallinnon ja vapaat kansalaistoimijat toiminnan (Muukkonen & Salmenjoki 2014, s. 10).

## **5 Kysely Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton entisille aktiiveille**

Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto halusi kartoittaa entisten aktiiviansa kiinnostusta toimia nykyisten aktiivien eräänlaisina kummeina ja mentoreina, minkä vuoksi toteutin entisille aktiiveille kyselyn (liite 1). Tämän lisäksi PNN halusi kartoittaa millaisesta muunlaisesta alumnitoiminnasta entiset aktiivit olisivat kiinnostuneita sekä miten muuten he olisivat halukkaita tukemaan PNN:ää.

Tapasin Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton pääsihteerin Lena Höglundin ja silloisen järjestösihteerin Emilia Reitamon, joka toimi vakituisen järjestösihteerin sijaisena, huhtikuussa 2016. Kyselyn kysymykset muodostettiin heidän kanssaan käytyjen keskustelujen ja toiveiden pohjalta sekä katsomalla vastaavanlaisia aiemmin tehtyjä kyselyjä. Tapaamisen jälkeen kyselyn sisällöstä keskusteltiin sähköpostitse sekä Höglundin ja Reitamon että myöhemmin töihin palanneen vakituisen järjestösihteerin Laura Salon kanssa. Kysely hyväksyttiin myös PNN:n hallituksella.

Kysely toteutettiin verkkokyselyohjelma SurveyMonkeylla. Kysely tiivistettiin sisältämään kymmenen kysymystä, sillä SurveyMonkeyssa maksuton kysely voi sisältää maksimissaan sen verran kysymyksiä. Kysely sisälsi kahdeksan monivalintakysymystä, joissa osassa oli lisäksi avoin vastausvaihtoehto muuta vastausta tai kommentointia varten. Tämän lisäksi kysyttiin ikää ja viimeisenä vastaajan yhteystietoja. Kysely toteutettiin liiton molemmilla virallisilla kielillä eli suomeksi ja ruotsiksi, sillä PNN on kaksikielinen järjestö. Suomen- ja ruotsinkieliset kysymykset sisällytettiin samaan kyselypohjaan, jotta vastaukset saatiin tallentumaan samaan paikkaan. Näin myös tulosten analysointi olisi helpompaa.

Kyselyn neljä ensimmäistä kysymystä kartoittivat alumnien taustatietoja. Näillä tiedoilla ei tuloksen kannalta ole merkitystä, mutta liiton kannalta oli mielenkiintoista nähdä alumnien sukupuoli-, ikä- ja maantieteellinen jakauma sekä äidinkieli. Pohjola-Nordenin Nuorisoliittohan on kaksikielinen järjestö, joka on toiminut ympäri Suomea yli 50 vuoden ajan.

Seuraavaksi kartoitettiin alumnien kiinnostusta osallistua PNN:n ja sen nykyisten aktiivien auttamiseen ja tukemiseen sekä tulevaan heille tarkoitettuun toimintaan. Näissä kysymyksissä vastaajat pystyivät valitsemaan useampia vastausvaihtoehtoja. Alumneilta kartoitettiin myös sitä, miten he ensisijaisesti haluaisivat saada tietoa alumnitoiminnasta. Lisäksi kartoitettiin kiinnostaisiko heitä perustaa oma paikallinen Klubb Norden -yhdistys tai vastaava.

Kyselyn lopuksi kartoitettiin alumnien kiinnostusta tukea taloudellisesti PNN:n toimintaa sekä josko he tietäisivät muita tahoja, jotka voisivat olla kiinnostuneita siitä. PNN:n taloudellinen tilanne on ollut haastava 2000-luvun alusta lähtien, ja liiton taloudellisen tilanteen parantamiseksi ja vakauttamiseksi panostetaan mm. omarahoituksen kehittämiseen (Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto 2015).

Kyselyn lopuksi alumnit saivat jättää yhteystietonsa, mikäli he halusivat osallistua elokuvalippujen arvontaan, heihin saisi ottaa yhteyttä mahdollista alumnitoimintaan liittyvää haastattelua varten tai jos heillä olisi jotain muita toiveita tai kommentteja alumnitoiminnan tai PNN:n suhteen.

Koska Pohjola-Nordenin Nuorisoliitolla ei ole tilastoa kaikista entisistä aktiiveistaan eikä heidän yhteystietojaan, tuli entisiä jäseniä etsiä myös vanhoista toimintakertomuksista ja heidän yhteystietojaan internetistä. Kysely lähetettiin kaikille niille, joiden yhteystiedot olivat saatavilla eli 350 henkilölle. Heille lähetettiin 10.10.2016 saatekirje (liite 2)

sähköpostilla, jossa oli linkki kyselyyn. Tällä tavalla oli helppo lähestyä suurta määrää PNN:n entisiä aktiiveja eri puolilta Suomea. Suomalaisista 16–89-vuotiaista 87 % käyttää internetiä, ja internetin yleisin käyttötarkoitus vuoden 2015 väestön tieto- ja viestintäteknikan käyttö -tutkimuksessa kysytyistä käyttötarkoituksista oli sähköposti 81 prosentilla (Tilastokeskus 2015, s. 1–2).

Kyselylomakkeen etuja puolestaan ovat se, että sen toteuttaminen on edullista ja se voidaan tehdä suhteellisen suurella otoksella suhteessa kustannuksiin ja aikaan. Etenkään internet-kyselyllä ei ole maantieteellisiä rajoituksia. Vastaajat voivat rauhassa miettiä kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja ja ne esitetään samalla tavalla kaikille vastaajille. Kyselylomaketta käytettäessä vältetään siltä, että vastaajat vaikuttuisivat haastattelijan tavasta esittää kysymyksiä ja jatkokysymyksiä. (Ejlertsson 2005, s. 11–12.)

Kyselyyn vastaamisesta lähetettiin muistutus 21.10.2016. Muistutusta ei lähetetty niille henkilöille, jotka olivat alkuperäisen viestin saatuaan ilmoittaneet, etteivät halua saada kyseisenlaisia viestejä. Muistutus lähetettiin 320 henkilölle, ja muistutuksessa ilmoitettiin viimeisen vastauspäivän olevan 26.10.2016.

Kyselyyn vastasi yhteensä 49 henkilöä, joista 34 ennen muistutusta ja 15 sen jälkeen. Vastausprosentti oli täten 14 %. Kyselylomakkeen tyypillisin haitta onkin se, että vastausprosentti jää todennäköisesti alhaiseksi, jopa alhaisemmaksi kuin 30 prosenttia (Kananen 2010, s. 95; Vilka 2005, s. 74).

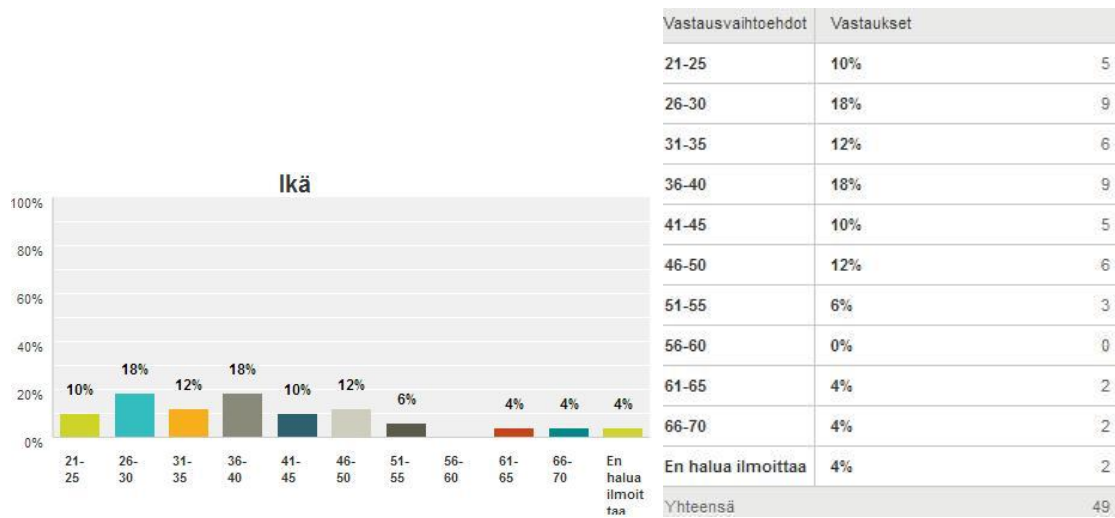
## **6 Tulosten esittely**

Esittelen seuraavaksi kyselystä saadut tulokset. Kyselyyn vastasi siis yhteensä 49 henkilöä 350:stä eli vastausprosentti oli 14 %.

Ikää kysyttiin avoimella kysymyksellä. Yksi vastaajaa ilmoitti iäkseen 00 ja yksi vastaajaa 5. Voidaan olettaa, etteivät he halunneet ilmoittaa ikäänsä. Muut vastaajat olivat iältään 21 ja 70 vuoden välillä.

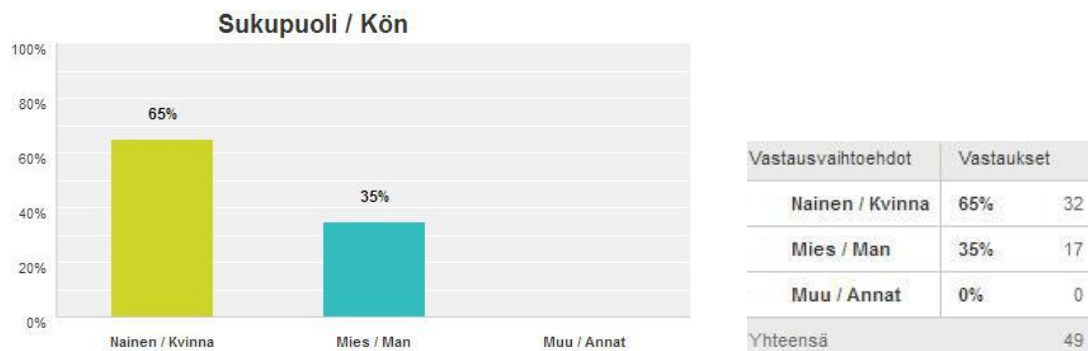
Jaoin vastaajien iät kymmeneen ikäluokkaan. Eniten vastaajia, 18 %, oli sekä 26–30-vuotiaissa että 36–40-vuotiaissa. Seuraavaksi eniten, 12 % oli sekä 31–35-vuotiaissa että 46–50-vuotiaissa. Iältään 21–25-vuotiaita sekä 41–45-vuotiaita oli 10 % vastaajista. Vastaajista 6 % oli 51–55-vuotiaita. Vastaajista 4 % oli sekä 61–65-vuotiaita että 66–70-

vuotiaita, ja 4 % ei myöskään oletetusti halunnut ilmoittanut ikäänsä. Yksikään vastaaja ei ollut 56–60-vuotias.



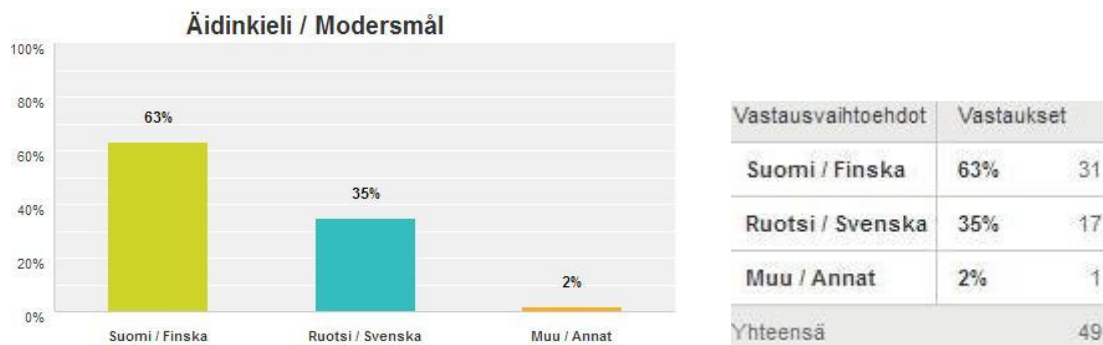
**Kuva 1. Vastaajien ikä.**

Vastaajista 65 % oli naisia ja 35 % miehiä.



**Kuva 2. Vastaajien sukupuoli.**

Vastaajista 63 % oli äidinkieltään suomenkielisiä, 35 % ruotsinkielisiä ja 2 % muunkielisiä.



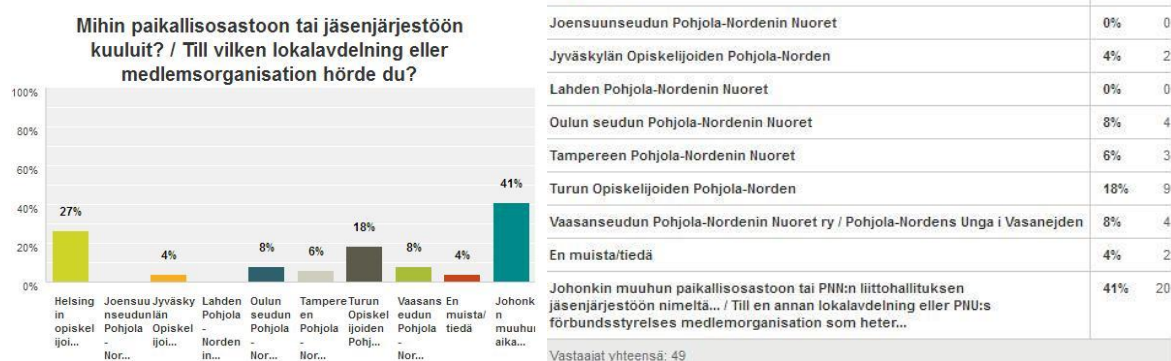
**Kuva 3. Vastaajien äidinkieli.**

Kysymyksessä, jossa kartoitettiin vastaajien kuulumista PNN:n paikallisosastoihin ja jäsenjärjestöihin oli aluksi ongelmia vastausvaihtoehtojen kannalta. Vastaajien oli pakko valita kuuluvansa johonkin niistä paikallisosastoista, jotka olivat vastausvaihtoehdoissa, vaikka eivät olisi mihinkään niistä kuulunut, jotta kyselyssä pääsi eteenpäin. Tästä syystä vein vastaukset uudestaan sisään ohjelmaan, jotta vastausprosentit olisivat oikein. Lisäsin vaihtoehtoihin myös kohdan en muista/tiedä, sillä kaksi vastaajista ei muistanut tai tiennyt mihin paikallisosastoon tai jäsenjärjestöön kuului.

Vastaajista suurin osa, 41 %, oli kuulunut johonkin muuhun kuin niihin paikallisosastoihin, jotka olivat valmiina vaihtoehtoina kyselyssä. Sitä, että vastausprosentti oli tämän vaihtoehdon kohdalla korkein selittää osaltaan kuitenkin se, että osa vastaajista oli vastannut kuuluvansa sekä johonkin niistä paikallisosastoista, jotka olivat valmiina vastausvaihtoehdoissa, että johonkin muuhun paikallisosastoon tai jäsenjärjestöön, siis kahteen eri paikallisosastoon/jäsenjärjestöön.

Helsingin opiskelijoiden Pohjola-Nordeniin oli kuulunut 27 % vastaajista, Turun Opiskelijoiden Pohjola-Nordeniin 18 %, sekä Oulun seudun että Vaasanseudun Pohjola-Nordenin Nuoriin 8 %, Tampereen Pohjola-Nordenin Nuoriin 6 % ja Jyväskylän Pohjola-Nordenin Nuoriin 4 % vastaajista. Joensuunseudun ja Lahden Pohjola-Nordenin Nuoriin ei ollut kuulunut yksikään vastaaja. Lisäksi 4 % ei muistanut tai tiennyt mihin paikallisosastoon tai jäsenjärjestöön oli kuulunut.





**Kuva 4. Vastaajien kuuluminen PNN:n paikallisosastoihin ja jäsenjärjestöihin.**

Suuri osa vastaajista, 80 %, voisi jollakin tavalla auttaa ja tukea PNN:ää ja sen paikallisosastojen nykyisiä aktiiveja. Eniten vastaajat voisivat tuoda esiin pohjoismaisuutta ja pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä. Tätä mieltä oli 53 % vastaajista. Seuraavaksi eniten, 47 % vastaajista, voisi jakaa omia kokemuksiaan ja neuvojaan paikallisosastojen tai PNN:n toiminnasta.

Hyödyllisistä tapahtumista ja verkostoitumismahdollisuuksista voisi kertoa 31 % vastaajista. PNN:ää ja sen paikallisosastoja voisi markkinoida 22 % vastaajista. Alumnitoiminnan yhtenä yhteyshenkilönä, koordinoijana tai muuna vastaavana voisi toimia 20 % vastaajista. Toimeksiantoja ja yhteyksiä työelämään voisi tarjota 14 % vastaajista, ja uusien jäsenten rekrytoinnissa voisi auttaa 12 % vastaajista.

Yhdeksän alumnia vastasi avoimeen kysymykseen, jossa sai kertoa kiinnostuksestaan tehdä muuta yhteistyötä paikallisosastojen tai PNN:n kanssa. Yksi vastaajista voisi kertoa yhteistyöstä, yksi pitää infoja ja opettaa pohjoismaisia kieliä sekä yksi vahvistaa yhteydenpitoa PNN:n ja Klubb Nordenin välillä. Yksi vastaajista voisi selvittää kertaluontoisia kokoustiloja PNN:n käytettäväksi sekä kertoi hänellä olevan verkostoja, joiden hyödyntämistä voisi kartoittaa, jos PNN kaipaa alustajia, panelisteja tms. Kaksi vastaajaa kertoi asuvansa ulkomailla, joten mahdollisuudet auttaa suomalaisten paikallisosastojen toimintaa ovat rajalliset. Kolme vastaajaa kertoi, ettei heillä ole aikaa osallistua toimintaan.



Vastausvaihtoehdot	Vastaukset
Jakamalla omia kokemuksiansi ja neuvoja paikallisosaston/PNN:n toiminnasta /Genom att dela mina egna erfarenheter och råd om lokalavdelnings/PNU:s verksamhet	47% 23
Kertomalla hyödyllisistä tapahtumista ja verkostoitumismahdollisuuksista /Genom att berätta om nyttiga evenemang och möjligheter att nätverka	31% 15
Auttamalla uusien jäsenten rekrytoinnissa /Genom att hjälpa rekrytera nya medlemmar	12% 6
Auttamalla markkinoimaan PNN:ää ja sen paikallisosastoja /Genom att hjälpa marknadsföra PNU och dess lokalavdelningar	22% 11
Auttamalla tuomaan esiin pohjoismaisuutta ja pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä /Genom att hjälpa lyfta fram det nordiska och viktigheten av nordiskt samarbete	53% 26
Tarjoamalla toimeksiantoja ja yhteyksiä työelämään/Genom att erbjuda uppdrag och kontakter till arbetsliv	14% 7
Voisin toimia alumnitoiminnan/verkoston yhtenä yhteyshenkilönä/koordinoijana tmv. / Jag skulle kunna fungera som en kontaktperson/koordinator eller liknande för alumniverksamhet/nätverk	20% 10
En ole kiinnostunut auttamaan/tukemaan /Jag är inte intresserad av att hjälpa/stöda	20% 10
Tekemällä muuta yhteistyötä paikallisosastojen/liiton kanssa, mitä? /Genom att samarbeta annars med lokalavdelningar/förbundet, hur?	18% 9

Vastaajat yhteensä: 49

**Kuva 5. Vastaajien kiinnostus auttaa ja tukea nykyisiä paikallisosastojen aktiiveja ja PNN:ää.**

Vastaajista 88 %:lla kiinnostaisi osallistua nykyisten aktiivien ja PNN:n auttamisen ja tukemisen lisäksi myös muunlaiseen heille tarkoitettuun toimintaan. Eniten ääniä saivat seminaarit ja luennot sekä vierailut ja matkat. Nämä kiinnostaisivat 59 % vastaajista. Lähes yhtä montaa, 55 % vastaajista, kiinnostaisi sosiaaliset tapahtumat, ja 53 % vastaajista yhteydenpito- ja verkostoitumisfoorumit. Koulutustilaisuudet kiinnostaisivat 37 % vastaajista.

Kuusi alumnia vastasi avoimeen kysymykseen, jossa sai kertoa omin sanoin mikä muu toiminta kiinnostaisi. Yhtä vastaajaa kiinnostaisi kaikki, yhtä leirit ja yksi kertoi pitävänsä omien kontaktiensa kautta yhteyttä haluamiinsa PNN:n entisiin jäseniin ja heidän tekevän mitä haluavat. Yksi vastaaja vastasi, että muu toiminta voisi kiinnostaa ehkä myöhemmin. Toinen jo aiempaan kysymykseen kommentoinut ulkomailla asuva henkilö sanoi, että kuten edellä totesi, hänen osallistumisensa on epätodennäköistä, mutta se kiinnostaa ajatuksena. Toinen ulkomailla asuva totesi tähänkin kysymykseen asuvansa ulkomailla.



**Kuva 6. Vastaajien kiinnostus muuta alumnitoimintaa kohtaan.**

Vastaajista enemmistö, 59 %, haluaisi saada tietoa alumnitoiminnasta ensisijaisesti sähköpostitse. Seuraavaksi eniten tietoa haluttaisiin ensisijaisesti saada Facebookin kautta. Tätä mieltä oli 33 % vastaajista. PNN:n internet-sivujen kautta haluaisi ensisijaisesti saada tietoa 4 % vastaajista. Kukaan vastaajista ei halunnut saada tietoa postitse.

Kaksi vastaajaa vastasi avoimeen kysymykseen siitä, millä muulla tavalla haluaisi tietoa saada. Toinen vastasi haluavansa tietoa ensisijaisesti sähköpostilla, mutta yhtä hyvin myös PNN internet-sivujen ja sosiaalisen median kautta. Täten tämän henkilön voisi lisätä niiden joukkoon, jotka haluaisivat ensisijaisesti tietoa sähköpostitse, jolloin vastausprosentti olisi 61 %. Toinen vastaaja jätti vastaamatta kysymykseen.



**Kuva 7. Miten vastaajat haluaisivat ensisijaisesti saada tietoa alumnitoiminnasta.**

Vastaajista 8 % olisi kiinnostuneita ja 16 % olisi ehkä kiinnostuneita perustamaan oman Klubb Norden -yhdistyksen tai vastaavan.

Kiinnostaisiko sinua perustaa oma paikallinen Klubb Norden -yhdistys tai vastaava? Klubb Norden on erityisesti +30-vuotiaille suunnattu yhdistys, joka tarjoaa erilaisia aktiviteetteja ja tietoa Pohjoismaista. /Skulle du vara intresserad av att grunda en egen lokal Klubb Norden -förening eller liknande? Klubb Norden är en förening särskilt för +30-åringar som erbjuder olika aktiviteter och information om Norden.



**Kuva 8. Vastaajien kiinnostus perustaa oma Klubb Norden -yhdistys tai vastaava.**

Vain 6 % vastaajista olisi itse kiinnostuneita tukemaan taloudellisesti PNN:n toimintaa. Kolme vastaajaa ehdotti pohjoismaisia yrityksiä tahoiksi, jotka voisivat sitä tehdä. Yhden heistä mukaan niillä on kiinnostusta tukea toimintaa taloudellisesti, jos se palvelee esimerkiksi rekrytointimahdollisuuksia, Suomessa ruotsin opiskelua tai muuta näkyvyyttä heille. Vastaaja uskoo, että kyse on hyvän konseptin luomisesta. Hänen mukaansa pitää miettiä hyvin ennakkoluulottomasti hauskoja tapahtumia ja huomiota herättäviä tempauksia.

Nämä kolme vastaajaa eivät olleet vastanneet, olisivatko itse kiinnostuneita tukemaan PNN:n toimintaa taloudellisesti. Näin ollen vastausprosentti on 88 % niiden kohdalla, jotka eivät olisi kiinnostuneita tukemaan PNN:ää taloudellisesti.

Olisitko kiinnostunut itse tai osaatko sanoa muita tahoja, jotka voisivat olla kiinnostuneita tukemaan taloudellisesti PNN:n toimintaa? /Skulle du vara intresserad eller skulle du kunna berätta om kretsar som skulle kunna vara intresserade av att stöda ekonomiskt PNU:s verksamhet?



**Kuva 9. Vastaajien kiinnostus tukea taloudellisesti PNN:n toimintaa.**

Yhdeksän (18 %) tai tulkinnanvaraisesti kymmenen (20 %) vastaajaa vastasi, että heihin saa olla yhteydessä alumnitoimintaan liittyvää haastattelua varten.

## **7 Tulosten analysointi**

Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto on tarkoitettu 15–29-vuotiaille, joten voidaan miettiä, ovatko kaikki alle 30-vuotiaat kyselyyn vastanneet alumneja vai ovatko he mahdollisesti vielä toiminnassa mukana. Se, että mahdollisesti vielä toiminnassa mukana olevat vastasivat kyselyyn kertonee siitä, että heillä on kiinnostusta osallistua toimintaan tulevaisuudessakin. Monethan haluavat toimia samassa järjestössä pitemmän ajan.

Vastaajien halu osallistua kansalaistoimintaan on suuri. Vastaajat haluavat sekä auttaa ja tukea muita, siis tehdä vapaaehtoistyötä, että osallistua muuhun toimintaan. Kansalaistoiminnalla onkin iso ja tärkeä rooli Suomessa, ja suomalaiset tekevät vapaaehtoistyötä ahkerasti. On olennaista tarjota toimijoille useita vaihtoehtoja ja eri tapoja osallistua toimintaan, sillä ihmiset haluavat tehdä eri asioita. Mitä monipuolisempaa toiminta on, sitä helpompaa on motivoida ihmisiä mukaan siihen.

Tekemiselle ja toiminnalle on siis selvästi kysyntää. Vaikka ihmiset vaihtavat jäsenyyttä kiinnostavan toiminnan perässä, kuuluvat he määrällisesti yhtä moneen yhdistykseen kuin ennenkin. Niin sosiaaliset tapahtumat, verkostoituminen kuin muukin yhdessä oleminen kiinnostavat, ja niitä kaikkia kansalaistoiminta tarjoaakin.

Vastaajat olisivat kiinnostuneita auttamaan ja tukemaan PNN:ää ja sen paikallisosastoja eniten tuomalla esiin pohjoismaisuutta ja pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä. Järjestöt ovatkin hyviä väyliä tuoda näkyviin ja kuuluviin sekä ajaa ja edistää itselle tärkeitä asioita. Tiedon välitys on myös tärkeä osa yhdistysten toimintaa, ja sitä niiden pitääkin tehdä tullakseen tunnetuimmaksi. Tunnetumman yhdistyksen on helpompi saada jäseniä, ja mitä enemmän jäseniä yhdistyksellä on, sen vaikutusvaltaisempi sen voidaan sanoa olevan. Mitä vaikutusvaltaisempi yhdistys on, sitä paremmin se pystyy puolestaan ajamaan asiaansa. Tunnettuudella on merkitystä myös muun muassa rahoituksen saamisen kannalta.

Lähes yhtä moni vastaaja voisi välittää kokemuksiaan ja neuvojaan eteenpäin. Juuri sitä korkeakoulujenkin alumnit tekevät, ja ne sopivat yhtä hyvin kansalaisjärjestöjen alumnien tehtäviin. Samoja asioita tekevät myös mentorit, ja mentorointi onkin juuri sopiva keino siirtää hiljaista tietoa. Kansalaistoiminta mahdollistaakin nonformaalin ja informaalin

oppimisen. Toisaalta avoimissa vastauksissa tuli ilmi, että myös formaalia opetusta voitaisiin tarjota.

Jo itse alumnien kanssa toimiminen on verkostoitumista, ja noin kolmasosa vastaajista voisi kertoa myös muista verkostoitumismahdollisuuksista. Lisäksi yli puolet heistä on itsekin kiinnostuneita verkostoitumisesta, ja avoimissakin vastauksissa kerrottiin vielä erikseen eri verkostoitumistavoista. Verkostoitumiselle on siis todella kysyntää ja sitä voidaan tehdä monin eri tavoin, niin järjestöjen sisällä kuin ulkopuolistenkin toimijoiden kanssa.

Alumnitoiminnan yhtenä yhteyshenkilönä, koordinoijana tai muuna vastaavana toimiminen tai oman Klubb Norden -yhdistyksen tai vastaavan perustaminen kiinnostaisi vain harvoja vastaajia. Vähyttä selittänee muun muassa se, että yhdistystoiminnan hallinnolliset tehtävät eivät kiinnosta. Toimintaan kyllä osallistutaan, mutta siihen ei enää tarvita yhdistysrakennetta. Jos yhdistys on olemassa, ihmiset haluavat vastuutehtävien hoitamiseen palkattua henkilöstöä, jottei niitä tarvitse tehdä itse. Ammattilaisten apua voidaan tarvita myös uusien jäsenten rekrytoinnissa ja markkinoinnissa, ja ainakin PNN:n kohdalla nämä asiat kiinnostavat alumneja vain vähän.

Vaikka kiinnostus osallistua PNN:n toimintaan on suuri, ei osalla vastaajista kuitenkaan ole aikaa siihen. Kun nykyihmisistä tuntuu, että heillä on yhä vähemmän aikaa käytössään, ei alumnitoiminta mahdollisesti ole kyseisille henkilöille riittävän kiinnostavaa, jotta he käyttäisivät aikaansa siihen. Kiinnostavan sisällön luominen on kuitenkin yhä tärkeämpää, kun ihmisten motivoiminen on yhä haasteellisempää.

Vain hyvin pieni prosentti vastaajista olisi valmis tukemaan PNN:ää taloudellisesti. Liiton tullee miettiä muita keinoja varainhankintansa järjestämiseksi. Kuten yksi vastaaja totesi, voi hyvän konseptin luominen edesauttaa taloudellisen tuen saamista. Järjestön hyötynäkökohtien esille nostaminen onkin muun muassa sen vuoksi tärkeää.

Kyselyn vastausprosentti oli alhainen, vain 14 %. Osaltaan tätä selittänee se, että vastausprosentti internetissä tehtyihin kyselyihin on yleensäkin alhainen. Osasyynä voi olla myös se, että tulevaisuudessa vapaamuotoinen kansalaistoiminta kasvaa. Lisäksi on mahdollista, että sellaiset alumnit, jotka olisivat kiinnostuneita toiminnasta, eivät vain vastanneet kyselyyn. Kysely ei myöskään tavoittanut jokaista alumnia, joten myös heidän joukossaan voi olla toiminnasta kiinnostuneita henkilöitä.

Koska vastausprosentti on pieni, ei kyselystä saatujen tulosten luotettavuuden voida sanoa olevan korkea. Tulokset kuitenkin tukevat teoriassa esille tulleita asioita, ja antavat ainakin Pohjola-Nordenin Nuorisoliitolle hyödyllistä tietoa ja osviittaa siitä, miten liitto voisi lähteä kehittämään alumnitoimintaansa.

## 8 Pohdinta

Tässä opinnäytetyössä esille tulleet asiat antanevat ajattelemisen aihetta kansalaistoiminnan parissa toimiville. Ainakin niiden uskoisi toimivan muistutuksena siitä, miksi kansalaistoimintaa kannattaa tehdä ja mitä kaikkea se voi antaa. Ilmi tulleita asioita voi varmasti käyttää hyödyksi esimerkiksi eri tahojen motivoimisessa, niin yksittäisten henkilöiden, joita haluaa toimintaan mukaan kuin vaikka perustellessa, miksi toimintaa kannattaa tukea, ja miksei esimerkiksi toimintaa mainostaessakin. Kansalaistoiminnan positiivisia vaikutuksia ja merkityksiä kannattaa ehdottomasti hyödyntää toimintaa tehtäessä.

Esille tulleet asiat voivat myös hyvin saada eri toimijoita miettimään oman toimintansa tulevaisuutta ja sitä, mitä nykyiselle toiminnalle kannattaisi tai pitäisi tehdä. Järjestöstä riippuen voi olla hyvä miettiä esimerkiksi miten pitää järjestön toiminta aktiivisena, pitäisikö apua pyytää ammattilaisilta, kannattaisiko alkaa verkostoitumaan tai miten turvata talous.

Mitä Pohjola-Nordenin Nuorisoliittoon tulee, suurin osa niistä, jotka kyselyyn vastasivat, olisivat kiinnostuneita auttamaan ja tukemaan PNN:ää sekä osallistumaan toimintaan. Näihin henkilöihin kannattaisi ehdottomasti olla yhteydessä ja hyödyntää heitä. Nyt kun toiminnan alkukartoitus on tehty, voisivat innokkaimmat lähteä vastausten perusteella kehittämään toimintaa.

PNN toimii alumnitoiminnan suhteen niin kuin järjestöjen nykyään kannattaakin. Järjestöjenhän tulee hyödyntää olemassa oleva potentiaali kutsumalla heidät mukaan kehittämään kansalaistoimintaa. Lisäksi tulevaisuudessa toimintaa kannattaa yhä enemmän tukea ja suunnitella jäsenten toiveiden ja tarpeiden mukaisesti. PNN hyödynsi entisiä jäseniään ja kysyi heidän toiveitaan toiminnan suhteen. Näin ollen myös paikallisosastojen nykyisille aktiiveille voisi tehdä samantyyppisen kyselyn kuin entisille aktiiveille. Silloin nähtäisiin, millaista apua ja tukea nykyiset aktiivit kaipaaisivat, jos kaipaaisivat, ja nähtäisiin, kohtaavatko heidän tarpeensa sen kanssa, mitä alumnit voisivat tarjota.

PNN:n ajatuksena oli, että alumniverkosto ei olisi muodollinen toimielin. Tämä kuvaa hyvin tulevaisuuden kansalaistoimintaa. Vapaamuotoinen kansalaistoiminta kasvaa, eikä rekisteröityjä yhdistyksiä välttämättä tarvita. Toiminnan pitäminen vapaamuotoisena voi myös hyvin tuoda lisää ihmisiä toiminnan pariin, kun esimerkiksi hallinnollisista tehtävistä ei tarvitse huolehtia.

Alun perin oli tarkoituksena, että olisin kyselyn lisäksi vielä haastatellut halukkaita henkilöitä alumnitoimintaan liittyen, mutta ajanpuutteen vuoksi se täytyi jättää tekemättä tässä opinnäytetyössä. Kyselyyn vastanneista kymmenkuntaa saisi haastatella, ja heihin voisi toki olla yhteydessä. Ensiksi pitää kuitenkin miettiä, mikä haastattelujen tavoite olisi ja olisiko niistä tässä vaiheessa hyötyä.

Haastatteluun lupautuneet voisivat kuitenkin olla potentiaalisia henkilöitä, joihin olla muutenkin yhteydessä alumnitoiminnan suhteen kuten myös ne, joita kiinnostaisi perustaa oma paikallinen Klubb Norden -yhdistys tai vastaava. Ehkä eniten potentiaalisia voisivat olla kuitenkin ne, jotka ilmoittivat voivansa toimia alumniverkoston yhtenä yhteyshenkilönä, koordinoijana tai muuna vastaavana. Myös niihin henkilöihin, jotka kertoivat voivansa tehdä muuta yhteistyötä PNN:n ja sen paikallisosastojen kanssa, voisi olla yhteydessä. Vastausten joukossa oli konkreettisia ehdotuksia, joita voisi hyödyntää.

Aluksi olisi nimittäin varmasti hyvä saada koottua yhteen ne henkilöt, jotka voisivat konkreettisesti lähteä viemään alumnitoimintaa eteenpäin. Tällaiseen jonkinnäköiseen ydinryhmään voisi varmasti kysyä mukaan edellä mainittuja henkilöitä. Heille voisi ensiksi tehdä esimerkiksi yhteisen sähköpostikeskustelun.

Yhtenä haasteena voi kuitenkin olla toiminnan maantieteellinen laajuus. Missä kokoonnutaan, kun kaikki eivät varmastikaan asu samalla paikkakunnalla? Olisiko mahdollinen kokouspaikka Helsinki, jossa PNN:kin sijaitsee? Kuinka paljon asioita voisi hoitaa internetin kautta? Entä miten alumniverkoston saa toimimaan kaikilla niillä paikkakunnilla, joilla paikallisosastotoimintaa on? Toimintaa ei tietystikään tarvitse käynnistää samalla tavalla tai yhtä aikaa jokaisessa kaupungissa. Aluksi voidaan kokeilla miten asiat lähtevät sujumaan vain yksittäisessä tai muutamassa paikassa.

Alumnitoimintaa voisi ensisijaisesti mainostaa ja tiedottaa siitä sähköpostin välityksellä. Suurin osa vastaajistahan halusi tietoa toiminnasta juuri sähköpostin välityksellä, ja kuten Tilastokeskuksen tekemä tutkimuskin todistaa, on se myös internetin yleisin käyttötarkoitus. Sähköpostia voisi ehkä lähettää kaikille niille, joille kyselykin lähetettiin,



vaikkeivat kaikki siihen vastanneetkaan. Kuten sanottu, osalla voi silti olla mielenkiintoa osallistua toimintaan. Toisaalta vastaajien joukossa oli myös henkilöitä, joilla alumnitoiminta ei kiinnostanut, joten he eivät todennäköisesti sähköpostia haluaisi. Sähköpostin lisäksi alumnitoimintaa voisi mainostaa varsinkin alkuvaiheessa myös PNN:n internet-sivuilla ja Facebookissa ja miksei mahdollisesti Klubb Nordenin ja Pohjola-Nordeninkin kanavissa.

Kovin pitkälle alumnitoiminnan tulevaisuutta ei minun kannata lähteä pohtimaan, sillä toiminta tulee riippumaan lähinnä niistä henkilöistä, jotka sitä aktiivisimmin haluavat lähteä viemään eteenpäin. He päättävät, missä tavataan, miten pidetään yhteyttä, mitä tehdään jne. Nämä henkilöt saavat kyselyn tuloksista osviittaa siitä, mihin suuntaan toimintaa kannattaa lähteä viemään. Omaehtoinen, ei liian valmiiksi ideoitu toiminta, jossa voi ottaa vastuuta onkin tulevaisuudessa kasvussa.

Koska kyselyn vastausprosentti oli alhainen, voidaan toki miettiä myös sitä, onko PNN:n entisillä aktiiveilla ylipäänsä tarpeeksi kiinnostusta osallistua liiton ja sen nykyisten aktiivien auttamiseen ja tukemiseen sekä muuhun alumneille suunnattuun toimintaan. Kannattaako alumniverkoston toimintaa aloittaa, jos kiinnostus on vähäistä? Toiminnasta kiinnostuneita voi tuki ilmaantua myös vasta sitten, kun toiminta laitetaan konkreettisesti käyntiin.

Vielä useampien alumnien yhteystietoja olisi voinut ja voisi tuki edelleen etsiä, ja lähettää kyselyn heille. Näin voisi mahdollisesti saada lisää vastauksia, mutta kysely lähetettiin jo nyt suurelle joukolle. Yksittäisiä vastauksia saataisiin varmasti lisää, mutta vastausprosentti ei välttämättä paljoa kasvaisi. Innokkaita toimintaan osallistujia on kuitenkin tälläkin hetkellä useampia, joten kannattaa ehdottomasti katsoa, mihin heidän panoksensa riittää.

Alumnitoimintaa hyödynnetään hyvin vähän kansalaistoiminnan parissa tai ainakaan siitä ei yleisesti puhuta. Olisikin hienoa, jos Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto saisi rakennettua toimivan konseptin ja voisi toimia esimerkkinä muille kansalaistoimijoille alumnitoiminnan suhteen.

## **9 Yhteenveto**

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää kansalaistoiminnan merkitystä ja tulevaisuudennäkymiä, jotta kansalaistoiminnan parissa toimivat voisivat paremmin

ymmärtää toimintansa tarkoituksen ja yhteiskunnallisen ulottuvuuden ja jotta ne tiedostaisivat ja voisivat paremmin varautua tulevaisuudessa tapahtuviin kansalaistoiminnan muutoksiin. Kansalaistoiminnan merkitystä ja tulevaisuutta selvitettiin kartoittamalla Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton alumniensa kiinnostusta osallistua tulevaan heille tarkoitettuun toimintaan. Kartoitus tehtiin kyselyn avulla.

Ensimmäiseksi selvitettiin kansalaistoiminta-käsitteen lisäksi kansalaistoimintaan oleellisesti liittyvät käsitteet kolmas sektori ja kansalaisjärjestö. Sen jälkeen käsiteltiin kansalaistoiminnan merkitystä ja sen tulevaisuudennäkymiä. Teoriaosuuden jälkeen käsiteltiin Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton alumneille tehtyä kyselyä. Kysely sisälsi kymmenen kysymystä. Niistä kahdeksan oli monivalintakysymyksiä, joissa osassa oli lisäksi avoin vastausvaihtoehto muuta vastausta tai kommentointia varten, ja kaksi kysymystä oli avoimia.

Kyselyn taustojen kertomisen jälkeen kyselystä saadut tulokset esiteltiin ja analysoitiin. Kyselyn tulokset tukivat teoriaosuudessa esitettyjä kansalaistoiminnan merkitystä ja tulevaisuudennäkymiä. Kansalaistoiminta tarjoaa vapaaehtoistoimintaa, kasvattaa sosiaalista pääomaa, luo yhteisöllisyyttä, vahvistaa kansalaisyhteiskuntaa ja aktiivista kansalaisuutta, opettaa sekä välittää tietoa. Tulevaisuudessa epämuodollinen kansalaistoiminta kasvaa, järjestörakenteet ja -muodot muuttuvat, paine ammattimaistua ja järjestöjohtaminen korostuvat, verkostoitumisella on iso merkitys ja järjestöjen kannattaa miettiä, miten rahoittaa toimintaansa.

Tuloksista kävi ilmi myös muun muassa se, että alumnit haluavat sekä auttaa ja tukea muita, siis tehdä vapaaehtoistyötä, että osallistua muuhun toimintaan. Tekemiselle ja toiminnalle on selvästi kysyntää. Myös verkostoitumiselle on kysyntää ja sitä voidaan tehdä monin eri tavoin, niin järjestön sisällä kuin ulkopuolistenkin toimijoiden kanssa. Vastuutehtävien hoitaminen puolestaan ei juurikaan kiinnosta. Myöskään taloudellinen tukeminen ei kiinnosta.

Kyselyyn vastasi 49 henkilöä 350:stä eli vastausprosentti oli 14 %. Näin ollen kyselystä saatujen tulosten luotettavuuden ei voida sanoa olevan korkea. Tulokset antavat kuitenkin Pohjola-Nordenin Nuorisoliitolle hyödyllistä tietoa ja osviittaa siitä, miten liitto voisi lähteä kehittämään alumnitoimintaansa.

Välitän opinnäytetyön luonnollisesti Pohjola-Nordenin Nuorisoliitolle. Välitän heille myös ruotsinkielisen esityksen opinnäytetyöstä sekä listan niistä alumneista, joihin voisi olla

yhteydessä, kun alumnitoimintaa lähdetään kehittämään tästä eteenpäin. Lisäksi tapaan vielä mahdollisesti PNN:n edustajat Höglundin ja Salon hieman myöhemmin.

## Lähdeluettelo

- Angervuo, T., Myllymaa, T., Oksanen, S., Raitanen, A. & Nieminen, P., 2012. *Mentorointiopas*. [Online] <http://www.kansalaisareena.fi/mentorointiopas2012.pdf> [haettu 25.9.2016].
- Ejlertsson, G., 2005. *Enkäten i praktiken. En handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Fields, M., 2005. Toiminnallista kasvatustyötä ja kasvatuksellista toimintaa - kansalaisjärjestöt aktiivisen kansalaisuuden vaalijoina. Teoksessa: A. Ilvonen, toim. *Yksilö, yhteisö ja kansalaisyhteiskunta*, s. 16–27. Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto ry.
- Hanifi, R., 2011. Suomalaiset tekevät melko paljon vapaaehtoistyötä. *Hyvinvointikatsaus 2011(3)*. [Online] [http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art\\_2011-09-26\\_002.html](http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-09-26_002.html) [haettu 27.10.2016].
- Harju, A., 2003. *Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet*. Helsinki: Kansanvalistusseura.
- Harju, A., 2005. Kansalaisyhteiskunnan monta roolia. *Kansalaisfoorumi.net 2005*. [Online] [http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/kansalaisyhteiskunta/kansalaisfoorumi.net\\_kansalaisyhteiskunta/kansalaisyhteiskunnan\\_monta\\_roolia](http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/kansalaisyhteiskunta/kansalaisfoorumi.net_kansalaisyhteiskunta/kansalaisyhteiskunnan_monta_roolia) [haettu 31.10.2016].
- Harju, A., 2010. *Puheenvuoro kansalaisyhteiskunnan tulevaisuudesta*. Vantaa: Sivistysliitto Kansalaisfoorumi SKAF ry.
- Helander, V., 1998. *Kolmas sektori. Käsitteistä, ulottuvuuksista ja tulkinnoista*. Helsinki: Gaudeamus.
- Hiedanpää, J., Salmi, J. & Ylikoski, K., 2008. Kansalaistoiminta on yhteisöllistä kekseliäisyyttä. Teoksessa: J. Hiedanpää, J. Salmi & K. Ylikoski, toim. *Yhteisöllinen kekseliäisyys ja kansalaistoiminta*, s. 150–155. Pori: STAY-ryhmä.
- Härkönen, P., 2003. *Opettajatuutorin käsikirja. Tuutori-, alumni- ja mentoritoiminta Turun ammattikorkeakoulussa*. Turku: Turun ammattikorkeakoulu.
- Ilvonen, E., 2005. MLL toimii vaikuttamalla ja vaikuttaa toimimalla. Teoksessa: A. Ilvonen, toim. *Yksilö, yhteisö ja kansalaisyhteiskunta*, s. 80–90. Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto ry.
- Juusela, T., 2010. *Mentorointi työyhteisössä. Ajetaanko tandemilla?* Helsinki: Työturvallisuuskeskus TKK, palveluryhmä.
- Kananen, J., 2010. *Opinnäytetyön kirjoittamisen opas*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Laitinen, M. & Nurmi, K. E., 2003. Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvaminen suomalaisten elämäkertojen valossa. *Aikuiskasvatus 2003(2)*, s. 122–132.

- Lehtonen, T. & Rantonen, I., 1995. *Kansalaistoiminta*. Peruskurssi. Kuopion läänin nuorisolautakunta, Nuorten Palvelu ry. [Online] <http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/jarjesto-ja-yhdistystoiminta/kansalaistoiminta> [haettu 10.10.2016].
- Luomala, A., 2002. Tieto, toiminta ja innovaatiot. Teoksessa: M. Siisiäinen, toim. *Yhdistykset kolmannen sektorin toimijoina. Tutkimus jyvaskyläläisistä yhdistyksistä*, s. 112–130. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.
- Moilanen, R., 2002. Alumni. *Kielikello 2002(1)*. [Online] <http://www.kielikello.fi/index.php?mid=2&pid=11&aid=1334> [haettu 20.9.2016].
- MTV, 2015. *Veikkaus, RAY ja Fintoto yhdistyvät - näin päätöstä perustellaan*. [Online] <http://www.mtv.fi/uutiset/kotimaa/artikkeli/veikkaus-ray-ja-fintoto-yhdistyvat/5316082> [haettu 17.10.2016].
- Muukkonen, T. & Salmenjoki, S., 2014. *Järjestöjen tulevaisuus 2022*. Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry. [Online] [http://www.ksl.fi/wp-content/uploads/2014/12/Jarjestojen\\_tulevaisuus\\_2022\\_artikkeli.pdf](http://www.ksl.fi/wp-content/uploads/2014/12/Jarjestojen_tulevaisuus_2022_artikkeli.pdf) [haettu 10.10.2016].
- Möttönen, S. & Niemelä, S., 2005. *Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön uudet muodot*. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Niemelä, J., 2003. Järjestöt ajan hengen uudistajina. Teoksessa: J. Niemelä & V. Dufva, toim. *Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveystyöjärjestöt uudella vuosituohannella*, s. 108–131. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Niemelä, S., 2012. Aktiivisen kansalaisuuden perusaineksia. *Kansalaisyhteiskunta 2012(1)*, s. 64–69.
- Patentti- ja rekisterihallitus, 2016. *Yhdistysrekisteri*. [Online] <https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html> [haettu 25.9.2016].
- Pehkonen, A., 2013. Edistääkö vapaa sivistystyö aktiivista kansalaisuutta? *Aikuiskasvatus 2013(1)*, s. 55–58.
- Pohjola-Norden, n.d. [Online] [http://pohjolanorden.vlu.fi/fi/jaarjestao/yhdistykset/uusimaa/klubb\\_norden/?id=695](http://pohjolanorden.vlu.fi/fi/jaarjestao/yhdistykset/uusimaa/klubb_norden/?id=695) [haettu 24.9.2016].
- Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto, 2010. *Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto ry:n säännöt*. [Online] <http://www.pnn.fi/wp-content/uploads/2014/03/PNN-S%C3%84%C3%84NN%C3%96T.pdf> [haettu 17.10.2016].
- Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto, 2015. *Toimintasuunnitelma 2016*. [Online] <http://www.pnn.fi/wp-content/uploads/2014/03/Toimintasuunnitelma-2016-HYV%C3%84KSYTTY.pdf> [haettu 17.10.2016].
- Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto, 2016. *Mikä on PNN?* [Online] <http://www.pnn.fi/> [haettu 19.9.2016].
- Raninen, A., Raninen, T., Toni, I. & Tornaesus, G., 2007. *Mathildan muodonmuutos. Kansalais- ja vapaaehtoistoiminnan uudet kasvot*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

- Ruohonen, M., 2003. Järjestöt vapaaehtoistoiminnan areenoina ja mahdollistajina. Teoksessa: J. Niemelä & V. Dufva, toim. *Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanalla*, s. 40–55. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ruuskanen, P., 2002. Sosiaalinen pääoma hyvinvointipoliittisessa keskustelussa. Teoksessa: P. Ruuskanen, toim. *Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille*, s. 5–27. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Rönnberg, L., 1999. Eriytynyt ja moniulotteinen kolmas sektori. Teoksessa: L. Hokkanen, P. Kinnunen & M. Siisiäinen, toim. *Haastava kolmas sektori. Pohdintoja tutkimuksen ja toiminnan moninaisuudesta*, s. 78–100. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto.
- Seppo, M., 2013. *Kansalaisyhteiskunta nyt. Selvitys suomalaisen kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksistä, tilasta ja asemasta*. Kepan taustaselvitykset 38. [Online] <http://www.kepa.fi/sites/kepa.fi/tiedostot/julkaisut/kansalaisyhteiskunta-nyt-final.pdf> [haettu 19.10.2016].
- Siisiäinen, M., 1996. Suomalaisen yhdistyselämän kehitys. Teoksessa: V. Riikonen & M. Siisiäinen, toim. *Yhdistys 2000*, s. 35–49. Helsinki: Opintotoiminnan Keskusliitto OK ry.
- Siisiäinen, M. & Kankainen, T., 2009. Järjestötoiminnan kehitys ja tulevaisuudennäkymät Suomessa. Teoksessa: Kankainen, T., Pessala, H., Siisiäinen, M., Stranius, L., Wass, H. & Wilhelmsson, N., toim. *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*, s. 90–137. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Stranius, L., 2009. Epämuodollinen kansalaistoiminta - järjestötoiminnasta kevytaktivismiin. Teoksessa: Kankainen, T., Pessala, H., Siisiäinen, M., Stranius, L., Wass, H. & Wilhelmsson, N., toim. *Suomalaiset osallistujina. Katsaus suomalaisen kansalaisvaikuttamisen tilaan ja tutkimukseen*, s. 138–169. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Stranius, L. & Laaksonen, L., 2011. *Verkkovaikuttamista 2010-luvulla. Selvitys verkossa pääosin tai kokonaan tapahtuvan yhdistystoiminnan mahdollistamisesta*. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Särkelä, R., 2003. Järjestöt kansainvälistyvässä maailmassa. Teoksessa: J. Niemelä & V. Dufva, toim. *Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanalla*, s. 94–107. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Tilastokeskus, 2015. *Väestön tieto- ja viestintätekniikan käyttö 2015*. [Online] [http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2015/sutivi\\_2015\\_2015-11-26.fi.pdf](http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2015/sutivi_2015_2015-11-26.fi.pdf) [haettu 17.10.2016].
- Veikkaus, 2016. *Uuden rahapeliyhtiön nimi on Veikkaus*. [Online] <https://www.veikkaus.fi/fi/yritys#!article/tiedotteet/2016/20160616-uuden-rahapeliyhtiön-nimi-on-veikkaus> [haettu 17.10.2016].
- Vertio, H., 2003. Järjestöt asiantuntijoina. Teoksessa: J. Niemelä & V. Dufva, toim. *Hyvinvoinnin arjen asiantuntijat. Sosiaali- ja terveysjärjestöt uudella vuosituhanalla*, s. 56–63. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vilkka, H., 2005. *Tutki ja kehitä*. Helsinki: Kustanneosakeyhtiö Tammi.

## Liite 1

**Kyselylomake****Pohjola-Nordenin Nuorisoliitto / Pohjola-Nordens Ungdomsförbund  
Alumnitoiminnan kartoitus / Kartläggning av alumnverksamhet**

Tämän kyselyn tarkoituksena on kartoittaa Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton (PNN) entisten aktiivien mielipiteitä liiton alkavasta alumnitoiminnasta. Vastaamalla olet mukana vaikuttamassa siihen, millainen alumnitoiminnasta muodostuu. Vastatessasi annat luvan käyttää vastauksiasi opinnäytetyössäni. Vastaukset käsitellään nimettöminä. Muistathan myös jättää yhteystietosi leffalippujen arvontaa varten.

Meningen av den här förfrågan är att kartlägga åsikter om Pohjola-Nordens Ungdomsförbunds (PNU) alumnverksamhet som nu ska få sin början från dem som tidigare var aktiva i PNU. Genom att svara är du med att påverka hur alumnverksamhet kommer att se ut. När du svarar ger du lov att använda dina svar i mitt examensarbete. Svaren behandlas anonymt. Kom också ihåg att lämna in dina kontaktuppgifter för utlottning av biobiljetter.

Yhteistyöterveisin, med vänliga hälsningar  
Maria Putkivaara  
maria.putkivaara@edu.novia.fi

**\*1. Ikä / Ålder****\*2. Sukupuoli / Kön**

- Nainen / Kvinna  
 Mies / Man  
 Muu / Annat

**\*3. Äidinkieli / Modersmål**

- Suomi / Finska  
 Ruotsi / Svenska  
 Muu / Annat

**\*4. Mihin paikallisosastoon tai jäsenjärjestöön kuuluit? / Till vilken lokalavdelning eller medlemsorganisation hörde du?**

- Helsingin opiskelijoiden Pohjola-Norden / Pohjola-Norden för studerande i Helsingfors  
 Joensuunseudun Pohjola-Nordenin Nuoret  
 Jyväskylän Opiskelijoiden Pohjola-Norden  
 Lahden Pohjola-Nordenin Nuoret  
 Oulunseudun Pohjola-Nordenin Nuoret  
 Tampereen Pohjola-Nordenin Nuoret  
 Turun Opiskelijoiden Pohjola-Norden  
 Vaasanseudun Pohjola-Nordenin Nuoret ry / Pohjola-Nordens Unga i Vasanejden

Johonkin muuhun paikallisosastoon tai PNN:n liittohallituksen jäsenjärjestöön nimeltä... / Till en annan lokalavdelning eller PNU:s förbundsstyrelses medlemorganisation som heter...

**\*5. Miten voisit auttaa ja tukea nykyisiä paikallisosastojen aktiiveja ja PNN:ää? Voit valita useampia vastausvaihtoehtoja. / Hur skulle du kunna hjälpa och stöda dem som är aktiva i lokalavdelningar nu och PNU? Du kan välja flera svarsalternativ.**

- Jakamalla omia kokemuksiani ja neuvoja paikallisosaston/PNN:n toiminnasta / Genom att dela mina egna erfarenheter och råd om lokalavdelnings/PNU:s verksamhet
- Kertomalla hyödyllisistä tapahtumista ja verkostoitumismahdollisuuksista / Genom att berätta om nyttiga evenemang och möjligheter att nätverka
- Auttamalla uusien jäsenten rekrytoinnissa / Genom att hjälpa rekrytera nya medlemmar
- Auttamalla markkinoimaan PNN:ää ja sen paikallisosastoja / Genom att hjälpa marknadsföra PNU och dess lokalavdelningar
- Auttamalla tuomaan esiin pohjoismaisuutta ja pohjoismaisen yhteistyön tärkeyttä / Genom att hjälpa lyfta fram det nordiska och viktigheten av nordiskt samarbete
- Tarjoamalla toimeksiantoja ja yhteyksiä työelämään / Genom att erbjuda uppdrag och kontakter till arbetsliv
- Voisin toimia alumnitoiminnan/verkoston yhtenä yhteyshenkilönä/koordinoijana tmv. / Jag skulle kunna fungera som en kontaktperson/koordinator eller liknande för alumniverksamhet/nätverk
- En ole kiinnostunut auttamaan/tukemaan / Jag är inte intresserad av att hjälpa/stöda
- Tekemällä muuta yhteistyötä paikallisosastojen/liiton kanssa, mitä? / Genom att samarbeta annars med

lokalavdelningar/förbundet, hur?

**\*6. Millainen muu alumnitoiminta sinua kiinnostaisi? Voit valita useampia vastausvaihtoehtoja. / Vilken annan typ av alumniverksamhet skulle du vara intresserad av? Du kan välja flera svarsalternativ.**

- Sosiaaliset tapahtumat / Sociala evenemang
- Koulutustilaisuudet / Utbildningstillfällen
- Yhteydenpito- ja verkostoitumisforumit / Kontakt- och nätverksforum
- Seminaarit ja luennot / Seminarier och föreläsningar
- Vierailut ja matkat / Besök och resor
- Ei mikään / Ingen
- Muu, mikä? / Annan, vilken?



\*7. Miten haluaisit ensisijaisesti saada tietoa alumnitoiminnasta? / Hur skulle du främst vilja få information om alumnverksamhet?

- PNN:n internet-sivuilta / Via PNU:s internet-sidor
- Sähköpostitse / Via e-post
- Facebookin kautta / Via Facebook
- Postitse / Via post
- Muuten, miten? / På ett annat sätt, hur?

\*8. Kiinnostaisiko sinua perustaa oma paikallinen Klubb Norden -yhdistys tai vastaava? Klubb Norden on erityisesti +30-vuotiaille suunnattu yhdistys, joka tarjoaa erilaisia aktiviteetteja ja tietoa Pohjoismaista. / Skulle du vara intresserad av att grunda en egen lokal Klubb Norden -förening eller liknande? Klubb Norden är en förening särskilt för +30-åringar som erbjuder olika aktiviteter och information om Norden.

- Kyllä / Ja
- Ehkä / Kanske
- Ei / Nej

\*9. Olisitko kiinnostunut itse tai osaatko sanoa muita tahoja, jotka voisivat olla kiinnostuneita tukemaan taloudellisesti PNN:n toimintaa? / Skulle du vara intresserad eller skulle du kunna berätta om kretsar som skulle kunna vara intresserade av att stöda ekonomiskt PNU:s verksamhet?

- Olen kiinnostunut itse
- En ole kiinnostunut
- Tiedän muita tahoja, jotka voisivat olla kiinnostuneita, mitä? / Jag vet andra kretsar som skulle kunna vara

intresserade, vilka?

10. Jätäthän lopuksi yhteystietosi, mikäli haluat osallistua leffalippujen arvontaan. Kerrothan myös, jos sinuun saa ottaa yhteyttä mahdollista alumnitoimintaan liittyvää haastattelua varten tai jos sinulla on muita toiveita tai kommentteja alumnitoiminnan tai PNN:n suhteen. / Lämna in till sist dina kontaktuppgifter om du vill delta i utlottningen av biobiljetter. Berätta också om man får kontakta dig angående en möjlig intervju om alumnverksamhet eller om du har andra önskemål eller kommentarer angående alumnverksamhet eller PNU.

**Kiitos osallistumisestasi! Tack för ditt deltagande!**

## Liite 2

**Saatekirje**

Hei!

Osana yhteisöpedagogi (AMK) -tutkinnon opinnäytetyötäni kartoitan **Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton (PNN)** alkavaa **alumnitoimintaa**. Tarkoitukseni on selvittää teidän entisten PNN:n aktiivien kiinnostusta toimia nykyisten aktiivien eräänlaisina kummeina ja mentoreina. Lisäksi kartoitamme, millaisesta muunlaisesta alumnitoiminnasta olisitte kiinnostuneita sekä miten muuten olisitte halukkaita tukemaan PNN:ää.

Pohjola-Nordenin Nuorisoliiton hallitus päätti lähettää kyselylomakkeeni entisille PNN:n aktiiveille ja käyttää tutkimustani vuonna 2015 perustetun alumniverkoston toiminnan muodostamiseen. Yhteystietoja on kerätty mm. PNN:n toimintakertomuksista. Kysely sisältää kymmenen kysymystä, joten vastaaminen kestää vain parisen minuuttia. Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan leffalippuja.

**Linkki kyselyyn:** <https://fi.surveymonkey.com/r/PPLMLS2>

\*\*\*\*\*

Hej!

Som en del av min samhällspedagog (YH) -examen kartläggar jag **Pohjola-Nordens Ungdomsförbunds (PNU) alumniverksamhet** som nu ska få sin början. Min mening är att utreda om ni som tidigare var aktiva i PNU skulle vara intresserade av att fungera som ett slags faddrar och mentorer för dem som är aktiva nu. Vi är även intresserade av att kartlägga vilken annan typ av alumniverksamhet ni skulle vara intresserade av och på vilket annat sätt ni skulle kunna bidra till PNU:s verksamhet.

Pohjolas förbundsstyrelse beslöt skicka ut mitt frågeformulär till dem som tidigare var aktiva i PNU och använda min undersökning som grund för hur det år 2015 startade alumnätverkets verksamhet ska se ut. Kontaktuppgifter har samlats bl.a. från PNU:s verksamhetsberättelser. Förfrågan innehåller tio frågor så det tar bara ett par minuter att svara. Bland alla som svarat lottas det ut biobiljetter.

**Länk till förfrågan:** <https://fi.surveymonkey.com/r/PPLMLS2>

Mukavaa syksyn jatkoa! Ha en bra fortsättning på hösten!

Yhteistyöterveisin, med vänliga hälsningar

Maria Putkivaara

maria.putkivaara@edu.novia.fi